

Montaurà

Nro. 7 JULIOL 1989

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

SON MORRO A L'ANY 1.950, dibuix de l'artista local Maria Mateu

SUMARI

Portada: SON MORRO A L'ANY 1950, dibuix de l'artista local Maria Mateu.

Pàg. 3: CRÒNICA. Gabriel Fiol Mateu.

7: L'AJUNTAMENT INFORMA.

8: GLOSES, "Vaig esser a Festa al meu Poble". En Tomeu Sinavé.

10: ELS NOMS PROPIS PERSONALS (Nomenclàtor).

12: SA TROBADA DE MANCORINS. En Tomeu Sinavé.

14: DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.

16: ENTREVISTA= MARTÍ SUAU MARTORELL, "Bernadet". Jaume Gual Mora.

18: TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR. Miquel Saurina Vallori.

19: TOPONIMIA DOCUMENTADA (7), Gabriel Fiol Mateu.

20: SALUT.- EUROPA CONTRA EL CÀNCER. Isabel Garau.

21: ELS LLINATGES DELS MANCORINS (6). Gabriel Fiol Mateu.

22: L'ESCOLA. El claustre de professors.

23: A.P.A. INFORMA. Isabel Garau (presidenta).

24: L'ESPLAI. Grup de Monitors.

25: ESGLÉSIA LOCAL: "Viure es conviure". Bartomeu Fons Pascual.

26: ESPORTS. Joan Martorell Vallori.

30: ELS MILLORS DE LA TEMPORADA.

31: PER LLEPAR-SE ELS DITS. Domingo Llull Capó.

Contraportada: IMATGES D'AHIR: IV HOMENATGE A LA VELLESA (1968).

Comentari d'En Biel de Son Nadal.

Cultura per a tots els gustos

Montaurà

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall.

Redacció : Grup de Mancorins.

Confecció : En Joan & Co.

Col·laboradors: Tots els qui vulguin.

IMPRESSIÓ: Informacions Llevant, S.A.

Dipòsit Legal: PM 3-1988.

EDITA: COL·LECTIU MONTAURA

Pl. Ajuntament, 1

07312 MANCOR DE LA VALL

Telèfon: 501776

Les responsabilitats dels articles
recauran només damunt de llurs autors.

Metge de Guàrdia	281313
Ambulàncies	200362
Dispensari Municipal	504865
A.T.S.	501880
Urgències Inca S.S.	503882
Ambulatori Inca S.S.	502850
Bombers Inca	500080
Guardia Civil Selva	515004
Guardia Civil C.O.S.	295050
Parròquia	501828
Pompes Fúnebres	500237
Escoles	505991
Ajuntament	501776
Protecció Civil	721040
Electricitat AVARIES	500700
Telèfon Esperança	461112
Fons Cultural Europeu	457777

CRÒNICA

ABRIL

El primer dia del mes es representà al Casal de Cultura l'obra teatral "EMBULLS DE CONSOGRES" original de Miquel Barrera i Duran. Fou interpretada pel grup "S'Aigo Dolça" baix la direcció de l'autor de l'obra.

Els dies 14, 15 i 16 els animosos components de "L'ASSOCIACIO D'AMICS DE LA TERCERA EDAT" celebraren de forme molt lluida, el seu segon aniversari. Començaren els actes amb una conferència del doctor en història i acadèmic Mn. Gabriel Llopart Moragues C.R. que versà sobre el tema "Els temps arqueològics dins la poesia de Mossèn Miquel Costa i Llobera"

El dissabte dia 15, després d'una cercavila a càrrec d'una banda de música i d'una missa en acció de gràcies, reberen a la Consellera de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, Honorable Sra. Maria Antònia Munar. Aquesta fou obsequiada amb un ram de flors pel soci de més edat de l'associació, l'amo En Felip Martorell. Per la seva part la Consellera entregà un aparell de vídeo al president de l'Associació.

Després d'un aperitiu ofert a tot el poble, els socis anaren al Casal de Cultura a deleitar-se amb un bon dinar de germanor. La festa seguí amb l'actuació de l'Escola Municipal de Balls Mallorquins, amb tomada d'olles, amb menjada de xocolata a ulls clucs, acabant la diada ballant al ritme de la música camp que oferia l'orquestrina "Joan Cifre i el seu conjunt".

La celebració acabà, el diumenge dia 16 amb una funció teatral a càrrec dels membres de la "Associació de la Tercera Edat AUXELLA" de Selva.

Dia 18 s'inaugurà oficialment l'ampliació de l'escola pública MONTAURA, ampliació que ha permès duplicar pràcticament l'espai disponible. Presidí l'acte l'Il.lm. Sr. Andreu Crespi i Plaza, director provincial del Ministeri d'Educació i Ciència.

Dia 19. Per primer cop a la nostra història l'elecció de jutge de Pau es féu al nostre poble. Recordem que fins al present, era el jutge de Primera Instància del Partit Judicial d'Inca el qui decidia qui havia

d'ostentar dit càrrec. Els membres del consistori donaren el vist i plau als dos únics candidats: Bernat Martorell Mateu com a Jutge de Pau i Joan Martorell Genestar com a Jutge suplent.

MAIG

El dia 7 morí madó Maria Fornés Rotger, de Ca sa Taparera, als 88 anys d'edat. Les seves filles Aina, Maria, Catalina, Margalida i Francisca, així com els seus gendres i demés familiars, rebin el nostre més sincer condol.

El dia 12 pronuncià una conferència l'historiador llucmajorer Dr. Bartomeu Pont Obrador baix el títol "L'aventura dels mallorquins al nou món". L'amenitat i l'erudició del conferenciant, féu que l'auditori la seguís amb molta d'atenció.

El dia 13 morí a Ciutat Bernadí Rosselló Monroig de Can Vic, a l'edat de 88 anys. Al cel sia.

El dia 18 morí a Selva l'amo En Miquel Canals Cánaves, dit de Can Bajoca. Tenia 79 anys d'edat. Descansi en Pau.

El dia 19, l'Associació de Pares del Col·legi local, juntament amb l'Ajuntament, organitzaren una conferència a càrrec de l'inspector d'ensenyança mitja i col·laborador d'aquesta revista Sr. Jaume Gual Mora. Explicà, de manera senzilla com ha d'esser la reforma de l'ensenyament que el ministeri pretén aplicar.

El dia 20 morí Felip Vallori Seguí, de Can Sereneta, als 72 anys d'edat. Descansi en Pau. Els seus germans i familiars rebin el consol que els podem donar.

Dia 21. Pesta gran a la parròquia. Reberen la primera comunió els nins Maria Martorell Reynés, Margalida Bonafé Reynés, els germans bessons Joan i Catalina Gual Mateu, Catalina Gual Reynés, Pere Villalonga Martorell, Josep M. Fernandez Reus, Alfonso Fernandez Navarro, Guillem Morro Rotger i Joan S. Ribot Pol.

El dia 24 morí Onofre Martorell Alba, dit d'es Forn. Els seus germans

i altre familiars rebin la nostra condolença. Tenia 83 anys d'edat. Descansi en Pau.

Igualment morí el dia 28 madó

Catalina Martorell Rullan. Encara que natural de Puigpunyent, feia molt d'anys que vivia a Mancor. Al Cel sia. Acompanyam als seus familiars amb el nostre sentiment.

Dia 30 es casaren al Jutgat de Pau, Teresa Martorell Pericàs i Jaume Martorell Martí. Felicitats.

JUNY

El dia primer prengueren possessió dels seus càrrecs els jutges de Pau, Bernat Martorell Mateu i el suplent Joan Martorell Genestar, que havien estat elegits pels membres del Consistori municipal el passat dia 19 d'Abril.

El dissabte dia 3, l'Associació d'Amics de la Tercera Edat tornava estar de marxa. Anaren d'excursió per la part de ponent, visitant Andraitx, S'Arracó i Sant Telm. Però on disfrutaren més fou al complex aquàtic de Marineland.

El dia 15 eleccions al Parlament Europeu. D'un cens de 672 electors en votaren 397, es a dir un 59%, representant un percentatge bastant alt si ho comparam amb la mitja balear i nacional. La profusió de candidatures ocasionà que foren bastants els partits i coalicions que reberen vots de mancorins. Aquests foren els resultats:

Partit Socialista Obrero Español	167
Partit Popular	109
Centro Democrático Social	28

Ruiz Mateos	27
P.S.M. Esquerra dels Pobles	14
Coalición Social Demócrata	10
Los verdes ecologistas	6
P.T.E. de S. Carrillo	5
Herri Batasuna	4
Alternativa Verde	4
Convergència i Unió	2
Llista Verda	2
Alianza por la República	2
Federació Partits Regionals	2
Partit Verde	1
Izquierda unida	1
Coalició Nacionalista	1
Europa por la vida	1
En Blanc	6
Nuls	5

El dia 17, al santuari de Lluc, es casaren el mancorí Josep M. Moranta Frontera amb Magdalena Celià Masacaré. Han establert el seu nou domicili a la vila de Sa Pobla d'on en nativa la núvia. Els desitjam molta felicitat.

Les festes Patronals d'enguany sense cap dubte seran llargament recordades com les de la celebració de la primera trobada de mancorins. El dissabte dia 17 es posà en pràcti-

ca la idea suggerida, i seguidament acceptada, pel nostre batle a la Corporació municipal, de convidar a tots els mancorins que per diverses circumstàncies de la vida, s'han establert a altres pobles. Passaren dels nous cents els qui acceptaren la convidada d'unir-se amb els residents a Mancor, per celebrar tan emotiva jornada. A partir de les quatre de la tarda, anaren arribant a la Plaça de l'Ajuntament mancorins de totes les entrades on eren rebuts amb els balls de l'escola municipal de ball de bot. Seguidament dins una església estibada de gent, molts recordaren el que representava aquell temple en la seva vida: baptismes, comunions, noces, funerals, etc. Acabada la missa, que es celebrà en sufragi i a la memòria de tots els mancorins que ens han precedit, el cor parroquial interpretà el conegut cor d'esclaus de l'òpera "Nabuco" de J. Verdi i una vibrant versió del "Himne a Mancor" que fou llargament aplaudida. A la sortida, després d'una visita al cementeri, on l'Ajuntament oferí una corona de flors a tots els qui allà hi reposen, i una curta passetjada pel poble, la gran gentada es dirigí cap al Casal de Cultura. No hi ha que dir que les salutacions entre gent que feia anys que no s'havien retrobat, eren constants i més d'uns ulls s'humitejaren per l'amoció de tornar a veure companys de joventut, familiars llunyans, veïnats d'altre temps, etc. etc.

Després d'una emotiva salutació del batle, com hem dit principal factor de la trobada, seguí el pregó de la festa patronal a càrrec de Bar-

tomeu Ripoll Pou, on de forma poètica al mateix temps que ben informada per

la captació oral de notícies als més vells del poble, ens oferí una visió completa de Mancor a principis del present segle: botigues, tavernes, barberies, el nom popular de totes les cases del poble, treballs, etc. etc. anaren desfilant per la imaginació dels oients.

Seguí el sopar de germanor, tot salpicat de salutacions i abraçades dels qui es retrobaven després de molts d'anys. Per recordança de tant senyalat dia, fou entregada a cada família, tant de residents com de forans, una plaqueta de fusta d'olivera, aquest arbre tan important a la vida dels mancorins, on hi havia serigrafiada una llegenda al·lusiva a la diada juntament amb l'escut de Mancor.

Seguí el II Festival d'Artistes locals, acabant la festa amb ball als acords de l'Orquesta Mitja Lluna.

De les festes propiament dites, volem destacar la gran assistència de gent que congregà En Tomeu Peña, que junt amb el grup Bergantí de Malgrat de Mar, protagonitzaren la vetlada musical del divendres dia 23. Del dia del patró destacaren l'ofici solemne, on l'escola municipal de ball de bot oferí una nova versió del ball de l'oferta que agradà molt. Com sempre el XV Homenatge a la Vellesa resultà l'acte més entranyable i simpàtic de la diada del patró. Els Valldemossa feren passar una bona estona als padrins i acompanyants.

També s'ha de destacar l'animació que regnà a la verbena que amenitzaren les orquestres "Canyamel" i

"Orquestrina d'Algaida". Si en anys anteriors era molt poca la gent que ballava a les verbenes, aquest any ha estat tot el contrari. El tipus de música dels algaidins anà molt bé pels qui havien assistit al curset de balls de saló que es celebrà a principis d'any.

La part cultural estigué representada per l'exposició d'olis del pintor pollencí P. Torrandell i la de ceràmiques de Maria Segura, podent-hi incloure, dins aquest apartat, l'obra teatral "El metge a garrotades" de Molier, posat a escena pel grup de teatre de Bunyola.

Durant el mes de Juny, i a càrrec del "Pla d'obres i serveis" del Consell Insular Mallorca, s'han fet diverses obres que han millorat l'aspecte del poble. Així s'ha canviat la tuateria d'aigua potable dels carrers Biniarroi i des Cine, que a més han estat asfaltats de bell nou. També el carreró de Sa Marcadera i part del Carrer de Montaura llueixen un nou paviment. Igualment el carrer Salvador Beltrán, sa carratera entre nosaltres, ha vist millorar el seu aspecte amb la col·laboració de voretes a les aceres i amb la creació de la petita zona ajardinada al triangle format per dit carrer i el passeig des Pont.

El Consell Insular de Mallorca ha rectificat la perillosa volta, dita de Son Lluç, que ha millorat la circulació de la carretera a Inca. Hi ha que destacar que els terrenys donats a la via pública han estat generosament cedits pel seu propietari, Sr. Francesc Darder. Seguiran les millores d'una altre volta a la mateixa part i la coneguda per Sa Granja, aquesta especialment perillosa.

Finalitzarem les notícies d'aquest segon trimestre informant que segons el B.O.C.A.I.B. del dia 20 de Juny, ha estat nomenat secretari de l'Ajuntament el Sr. Jaume Nadal Bestard, natural d'Esporles.

Resumint: La primera trobada de mancorins, la gran audiència que congregà En Tomeu Penya i l'animació de la verbena del dia 24, han fet de les festes patronals unes diades emotives, divertides i que han desmentit que estiguen en decadència.

Gabriel Fiol Mateu.

Ajuntament de Mancor

PLENARIS

Ordinari 31 de Març de 1.989

- S'aprova la relació de factures i rebuts nº 3/89 per l'import de 1.866.076 ptes.
- Es concedeixen les següents llicències d'obres:
 1. A D. Joan Alba Rotger.
 2. A D. George Giri.
 3. A D. Arnau Sastre Mora.
 4. A D.ª Maria Magdalena Martorell.
- S'acordà sol·licitar dintre el pla d'obres i serveis 1.989, els següents projectes:
 - 1.- Projecte de sanejament, pluvials de la canonada d'aigües potables entre el carrer Vileta Plaça Parroquia, Carrer de Sa Canaleta i Avinguda 2 d'Abril de 1.925, amb un pressupost de l'obra de 8.642.772 ptes.
 - 2.- Projecte de reforma Placeta Església, amb un pressupost de l'obra de 11.586.960 ptes.
- S'aprova sol·licitar un sondeig de dut al poc cabal d'aigua de que disposam durant l'època d'estiu.
- S'acordà fixar com termini de presentació per a presentar sol·licitud de Jutge de Pau i substitut des del dia 12 al 15 d'Abril. I donar publicitat del present acord com d'acostum.
- Rebut pel Tribunal qualificador de relació de sol·licituds de la plaça de Secretari-Intervenció, una vegada avaluats els seus mèrits, d'acord amb l'ordre de puntuació final dels distints candidats.
- S'aprova la 2ª certificació d'obres Adequació Dependències annexes al Casal de Cultura per import de 1.391.927 ptes.

Extraordinari 19 d'Abril de 1.989

- Elecció de Jutge de Pau i substitut Vistes les sol·licituds presentades per D. Bernat Martorell Mateu i D. Joan Martorell Genestar. Sotmés a votació, amb el vot favorable de la majoria absoluta, s'acordà elegir a D. Bernat Martorell Mateu, Jutge de Pau i a D. Joan Martorell Genestar, Jutge de Pau substitut.

Ordinari 28 d'Abril de 1.989

- S'aprova la relació de factures i rebuts 4/89 per l'import de 876.113 ptes.
- Es concedeixen les següents llicències d'obres:
 1. A D. Bernat Villalonga Martorell
 2. A D. Pere Amer Alorda.
 3. A D. Ignaci Coll Moragues.
- S'acordà, per segona vegada, demanar al Servei de Pòsits la quantitat de 605.269 ptes corresponents a les aportacions d'aquest Ajuntament depositades en dit servici.
- Es presentat pel Batle el programa de festes de Sant Joan Baptista i d'acord amb el mateix s'acordà la seva aprovació.
- El Batle, donà compte de l'escrit rebut de la Conselleria Adjunta a Presidència, pel que se mos concedeix una subvenció de 800.000 ptes per adquisició d'equipaments destinats al Centre Juvenil.

Extraordinari 12 de Mai de 1.989

- Eleccions al Parlament Europeu.- A fi de donar compliment a l'indicat en l'article 26 de les Normes electorals vigents. Complides totes les formalitats establertes, aquest Ajuntament ha format la taula electoral que s'indica amb les persones que se expressen i els càrrecs que es ressenyen: President: Maria Magdalena Moranta Frontera.- 1ª Vocal: Bàrbara Martorell Pocoví.- 2ª Vocal: Jaume Morell Barceló.

Ordinari 31 de Mai de 1.989

- S'aprova la relació de factures i rebuts 5/89 per l'import de 2.274.235 ptes.
- Es concedeixen les següents llicències d'obres:
 1. A D. Joan Fontanet Martorell
 2. A D.ª Margalida Amer Alorda.
 3. A D.ª Joana Martorell Martorell
 4. A D. Jaume Morell Barceló.
- S'acordà integrar-se a la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears que s'ha de constituir el dia

17 de Juny de 1.989. Es donà conformitat als Estatuts elaborats per la Comissió D'Estatuts i avalats per la Comissió Gestora de la Federació D'Entitats Locals de les Illes Balears excepte en l'apartat 2 de l'article 15 del títol sext que fa referència als vots que cada entitat local tindrà a la assemblea ja que no es té en compte el nombre de regidors i per tant queden amb poca representació els municipis petits.

- S'aproven les següents certificacions d'obres:

1a i única certificació d'obres - tram vora via, Carrer Salvador Beltràn per l'import de ptes 1.625.000
2a Certificació de l'obra de clavegueram, pavimentació asfàltica i enllumenat de sis carrers per import de 3.228.945 ptes.

3a i darrera certificació d'obres - adequació dependències annexes a la Casa de Cultura per import de - 2.081.858 ptes.

Ordinari 30 de Juny de 1.989

- S'aprova la relació de factures i rebuts 6/89 per l'import de - 2.202.668 ptes.

- S'acordà concedir les següents llicències d'obres:

1. A Dª Petra Morro Fontanet.
2. A D. Nofre Alba Reynés.
3. A D. Eduard Joseph Hemewood.
4. A Dª Antonia Mateu Gual.

- S'aprova el projecte de les obres - complementàries d'encarrilament del Torrent de Biniarroi de Mancor de la Vall, redactat pel Servei Hidràulic de Balears.

- S'acordà l'adquisició de sis bancs per al passeig del Torrent.

- S'acordà la compra d'un ordinador - per aquest Ajuntament amb la casa - EPROM ELECTRONIC.

- S'acordà concedir ajuda econòmica - de 30.000 ptes al Club d'Esplai - S'Estel per al Campament Estiu-89.

- S'acordà la compra d'un clorinador.

- El Batle donà compte de què la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear ha concedit una subvenció de 105.000 ptes per al curs de Natació de l'estiu 1.989

VAIG ESSER A FESTA AL MEU POBLE

Mancor de la Vall, 17 de Juny 89

En Tomeu Sinavé

Es divendres vaig venir
per escoltar havaneres
també cançons marineres
sentint es Grup Berganti.

M'haurien de tornar fenyà
a mi per fer-me mudar,
sabeu qui molt va agradar
va ser sentir en Tomeu Penya.

Es dia de Sant Joan,
es va fer un gran Ofici,
Déu que ha de fer es judici,
dirà qui es salvaran.

Va ballar es ball de l'Oferta
aquell grup de Na Rotger,
es capellà romengué
amb sa boca mig oberta.

Festes de moltes alegries
per poder-les recordar,
lo que no hi podia faltar,
eren bones xeremies.

Eren vuit es capellans
que li rendien honor
a Sant Joan es patró
com es seus representants.

S'Ajuntament de Mancor
mos ha fet un bon refresc
a fer-ne més m'oferesç,
demanau-m'en sense por.

Es capvespre es va fer,
festa a sa Tercera Edat,
si el que escric vos ha agradat
som en Tomeu Sinavé.

Visca sa Tercera Edat
que té es poble mancorí
d'un amor sense fi,
tothom queda saludat.

ES CASTELL D'ALARÓ

Per nosaltres, els més petits són els més grans.

Donam la mà als ajuntaments, construïm Mallorca plegats.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Mensaje dirigido a todos los niños del mundo

Una noche de brillante luna llena, el abuelo, como de costumbre, se sentó tranquilamente en su rincón favorito del patio de su casa. Acababa de cenar. Se apoyó en la valla fumando su pipa. Estaba pensativo. Pero pronto su paz se vio turbada. Era el momento de contar cuentos y él lo sabía. Los niños de la casa y de las casas vecinas pronto se reunieron con él. Entonces empezó: «¿Niños, sabéis lo que los libros pueden hacer por vosotros y por los niños de todo el mundo?».

Miró a su alrededor y vio las atentas, pero confusas, caras de los niños: en realidad él no esperaba una respuesta. Y continuó, «antes de explicaros un cuento esta noche, dejad que os diga porqué leéis todos los libros de cuentos que os dejan en la biblioteca y aquellos que vuestros padres os compran. Les dijo que los libros de cuentos explican a los niños las cosas que pasan o pueden pasar a los hombres, mujeres y, en particular, a los niños en su vida real, o en situaciones imaginarias o fantásticas.

El abuelo les recordó que al contar estas experiencias, los libros aumentan en los niños su curiosidad, estimulan su imaginación y les estrema con una sensación de aventura, peligro, suspense, rescate y satisfacción. Añadió que los libros hacen que los niños se den cuenta de lo que es bueno o malo en la vida y también les ayudan a desarrollar la sensibilidad por lo bello y lo artístico. «Los buenos libros», dijo, «hacen todas estas cosas por los niños». Y continuó: «La próxima noche, a la hora del cuento, todos vosotros me contaréis el último libro que habéis leído, qué sentíais cuando lo estabais leyendo y cuáles fueron vuestras impresiones».

«Ahora niños», dijo el abuelo moviéndose en la silla «estoy preparado para contaros un cuento». Los niños se sentaron y prestaron más atención. «Hace muchos, muchos años», empezó el abuelo, «Ananse, la legendaria araña, decidió recoger toda la sabiduría de la tierra en un bote, de manera que nadie pudiera rebatirle en sus conocimientos. Así pues, recogió todo aquello que

creyó que sería sabiduría del mundo en el bote, se lo ató a la barriga y subió a un árbol para esconderlo. Era un verdadero esfuerzo llegar a la cima del árbol.

Sucedio que una niña pequeña estaba sentada bajo un árbol cercano. Levantó la cabeza sorprendida por lo que estaba viendo y le dijo a Anansa: «¿Por qué te esfuerzas tanto en subir al árbol con el bote delante de tí? ¿No sería mejor y más sensato si lo llevaras a la espalda?» Ananse notó la sabiduría en lo que la pequeña niña le sugirió. Y pareció realmente sorprendida al darse cuenta que en su recogida de la sabiduría había olvidado una parte de ella. Esto significaba que otra gente podía tener más. Se enfadó tanto cuando se dio cuenta que lanzó el bote y se rompió en mil pedazos. Los niños estallaron en grandes risas y empezaron a hablar excitados. El abuelo esperó a que callaran de nuevo. Y entonces terminó su cuento. «Así, niños» dijo «toda la sabiduría que Ananse había guardado se esparció por toda la tierra y es por lo que toda la gente del mundo tiene un poco de ella».

Los niños estaban emocionados con la historia del abuelo. Pero un niño pequeño del grupo tenía una pregunta para él, y se levantó para hacérsela:

«Abuelo», dijo, «hasta hoy nos has contado muchos cuentos interesantes. El de esta noche es uno de ellos. Pero, ¿por qué no los escribes todos en un libro y así los niños del mundo podrán leerlos y disfrutarlos?».

El abuelo se movió inquieto en la silla y se quitó la pipa de la boca con la mano izquierda. «En realidad, hijo mío, ya lo he hecho».

Giró lentamente y sacó una caja que estaba detrás de su silla para que todos los niños la vieran. La abrió y sacó los libros. «¡Oh libros!», exclamaron los niños. Les dio un libro a cada niño y les dijo:

«LEEDLOS Y PASADLOS A VUESTROS AMIGOS»

J. O. de Graft Hanson (Ghana)

Néixer, créixer, desenvolupar-se i morir. Aquest és el cicle evolutiu de tot ésser viu. Però la vida acaba cada any massa aviat per algunes espècies de la nostra natura. Els incendis forestals destrueixen en poques hores, estiu a estiu, hectàrees de boscos que han tardat molts d'anys en formar-se. Els pins i altres espècies vegetals constitueixen els pulmons del nostre voltant, conserven l'humitat, ens donen ombra, aguanten la terra amb les seves arrels evitant la desertització, cobren zones importants del vent i les protegeixen dels seus efectes. Tan possible la vida de moltes espècies animals i a més a més, donen color al nostre paisatge.

Cada vegada que surtis al camp, pensa en tots els efectes destructius d'un incendi forestal. Perquè amb el foc, tot és poc.

Col·labora en la prevenció dels incendis forestals

L'evolució d'algunes espècies.

Amb el foc, tot és poc.

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA
DIRECCIÓ GENERAL D'ESTRUCTURES AGRÀRIES
I MEDI NATURAL

ELS NOMS PROPIS PERSONALS

(Nomenclàtor català-castellà)

Aaron Aarón	Alba Alba	Anici Anicio	Auria Aurea
Abdalong Abdalongo	Albà Albano	Anisia Anisia	Aurora Aurora
Abdies Abdias	Alberic Alberico	Anscari Anscario	Ausias Ausias
Abdon Abdón	Alberi Alberio	Anselm Anselmo	Auspici Auspicio
Abel Abel	Alberó Alberón	Anseric Anserico	Auxenci Auxencio
Abelard Abelardo	Albert Alberto	Antelm Antelmo	Auxiliadora Auxiliadora
Aberci Abercio	Albi Albino	Anter Antero	AveHi Avelino
Abili Abilio	Albina Albina	Antidi Antidio	AveHina Avelina
Abraham Abraham	Albó Albón	Antigon Antigono	Avit Avito
Abxaló Abxalón	Alcibiades Alcibiades	Antigona Antigona	Azaries Azarias
Abundanci Abundancio	Alcuí Alcuino	Antim Antimo	
Abundància Abundancia	Alda Alda	Antioc Antioco	Baccus Baco
Abundi Abundio	Aldebert Aldeberto	Antoli Antolin, Antonino	Bademi Bademio
Acaci Acacio	Aldebrand Aldebrando	Antoni Antonio	Balbi Balbino
Acari Acario	Aldegunda Aldegunda	Antoni Antonino	Balbina Balbina
Aciscle Aciselo	Aldemar Aldemaro	Antònia Antonia	Baldomer Baldomero
Acurci Acurcio	Aldetruda Aldetruda	Antonina Antonia	Baldui Balduino
Ada Ada	Aleix Alejo	Antusa Antusa	Baltasar Baltasar
Adabald Adabaldo	Alexandra Alejandra	Anunciata Anunciata	Baptista Bautista
Adalberó Adalberón	Alexandre Alejandro	ApeHes Apeles	Ràrbara Ràrbara
Adalbert Adalberto	Alfeu Alfeo	Apià Apiano	Barbat Barbato
Adalgot Adalgot	Alfons Alfonso, Alonso	ApoHinar Apolinar	Bard Bardo
Adalric Adalrico	Alfred Alfredo	ApoHon Apolo	Baronci Baroncio
Adalsinda Adalsinda	Alfreda Alfreda	ApoHoni Apolonio	Bartomeu Bartolomé
Adam Adán	Alfrid Alfrido	ApoHònia Apolonia	Basia Basiano
Adaucte Adaucto	Algeri Algerio	Apre Apro	Basila Basila
Adela Adela	Alicia Alicia	Apronià Aproniano	Basileu Basileo
Adelaida Adelaida	Alipi Alipio	Apuieu Apuleyo	Basili Basilio
Adelard Adelardo	Alòdia Alodia	Aquila Aquila	Basilià Basiliano
Adelbert Adelberto	Alvar Alvaro	Aquieu Aquileo	Basilides Basilides
Adelf Adelfo	Amadeu Amadeo	Aquilí Aquilino	Basilissa Basilisa
Adelf Adelino	Amador Amador	Aquilina Aquilina	Bassa Basa
Adelina Adelina	Amalberta Amalberta	Aquiles Aquiles	Baudili Baudilio
Adelvina Adelvina	Amàlia Amalia	Araceli Araceli	Beat Beato
Adeodat Adeodato	Amanci o Amanç Amancio	Arbogast Arbogasto	Beata Beata
Adilia Adilia	Amand Amando	Arcadi Arcadio	Beatriu Beatriz
Adiló Adilón	Amanda Amanda	Arconci Arconcio	Begonya Begoña
Adolf Adolfo	Amarant Amaranto	Argimir Argimiro	Belisari Belisario
Adrià Adriano, Adrián	Amari Amarino	Ariadna Ariadna	Benet Benito, Benedicto
Adulf Adulfo	Amat Amado	Aristare Aristarco	Beneta Benita, Benedicta
Afra Afra	Ambrós Ambrosio	Aristeu Aristeo	Benigne Benigno
Africa Africa	Amèlia Amelia	Aristides Aristides	Benjami Benjamin
Afrodisi Afrodísio	Amfíloqui Anfíloquio	Aristió Aristión	Benvinguda Bienvenida
Agabi Agabio	Amfió Anfión	Aristó Aristón	Benvingut Bienvenido
Agaci Agacio	Amideu Amideo	Aristòbul Aristóbulo	Berard Berardo
Agada Agueda	Ammià Amiano	Armand Armando	Berenguer Berengario
Agape Agape	Amó Amón	Armenter Armentero	Bermud Bermudo
Agapi Agapio	Amoni Amonio	Arnald o Arnau Arnaldo	Bernabè, Bernabeu Bernabé
Agapit Agapito	Amor Amor	Arnulf Arnulfo	Bernada Bernarda
Agató Agaton	Amós Amós	Arquelau Arquelao	Bernadi Bernardino
Agatocles Agatocles	Anna o Aina Ana	Arseni Arsenio	Bernarda Bernarda
Agatodor Agatodoro	Anaclet Anacleto	Artemi Artemio	Bernat Bernardo
Agatònica Agatònica	Ananias Ananias	Artur Arturo	Berònic Berónico
Agatop Agatopo	Anastasi Anastasio	Ascani Ascanio	Berta Berta
Ageric Agerico	Anastàsia Anastasia	Asclepiades Asclepiades	Bertí Bertino
Ageu Ageo	Anatoli Anatolia	Aspasi Aspasio	Bertila Bertila
Agilberta Agilberta	Anatòlia Anatolia	Assumpció Asunción	Bertold Bertoldo
Agil Agilo	AnciHa Ancila	Assumpta Asunción	Bertran Beltrán
Agileu Agileo	Andòl Andéolo	Asteri Asterio	Bertulf Bertulfo
Agilulf Agilulfo	Andoqui Andoquio	Atanasi Atanasio	Besarió Besarión
Agofrè Agofredo	Andrea Andrea	Atanàsia Atanasia	Bibiana Bibiana
Agomar Agomar	Andreu Andrés	Atenodor Atenodoro	Blai Blas
Agrici Agricio	Andrònic Andrónico	Atenògenes Atenógenes	Blanca Blanca
Agrícola Agrícola	Anecto Anecto	Atilà Atilano	Blandina Blandina
Agripa Agripa	Anfós Alfonso	Audacte Audacto	Boi (V. Baudili)
Agript Agripino	Angel Angel	Audomar Audomaro	Bonanova Bonanova
Agripina Agripina	Angela Angela	Auguri Augurio	Bonaventura Buenaventura
Agu-tí Agustín	Angels Angeles	August Augusto	Bonfill Bonfilio
Aibert Aiberto	Angelina Angelina	Aureli Aurelio	Bonifaci Bonifacio
Aicard Aicardo	Angilbert Angilberto	Aurèlia Aurelia	Bononi Bononio
Aida Aida	Angoixes Angustias	Aurellà Aureliano	Bonosi Bonoso
Aigulf Aigulfo	Anià Aniano	Auremund Auremundo	Boris Boris
Aimar Aimaro	Anicet Aniceto	Auri Aureo	Brandan Brandán
Alà Alano			

Brauli Braulio
Briç Bricio
Brigida Brigida
Bru Bruno
Bucard Bucardo

Cai Cayo
Caius Cayo
Calixt Calixto
Camil Camilo
Candelera Candelaria
Càndia Càndida
Càndid Càndido
Càndida Càndida
Cantidi Cantidio
Cantidià Cantidiano
Canut Canuto
Caprasi Caprasio
Carina Carina
Carisi Carisio
Caritat Caridad
Carles Carles
Carlota Carlota
Carme Carmen
Carolina Carolina
Carpòfor Carpòforo
Casi Casio
Càsia Casia
Casià Casiano
Casilda Casilda
Casimir Casimiro
Cast Casto
Castor Castor
Castori Castorio
Càstul Càstulo
Catalina Catalina
Caterina Catalina
Cebrià Cipriano
Cecili Cecilio
Cecilia Cecilia
Celeri Ceferino
Celedoni Celedonio
Celesti Celestino
Cèlia Celia
Celià Celiano
Celina Celina
Celoni Celedoni
Cels Celso
Cereal Cereal
Cèsar Cèsar
Cesari Cesàreo
Ciara Ciara
Cici Cicio
Cinta Cinta
Ció Cion
Ciriac Ciriaco
Ciríaca Ciriaca
Ciril Cirilo
Cirià Cirila
Cirus Ciro
Clara Clara
Claudi Claudio
Clàudia Claudia
Claudià Claudiano
Cleofàs Cleofàs
Clicerí Clicerio
Climent Clemente
Clodoald Clodoaldo
Clodulf Clodulfo
Clotilde Clotilde
Coloma Coloma
Columbà Columbano
Concepció Concepció
Concordi Concordia
Concòrdia Concordia
Conrad Conrado
Consolació Consolación, Consuelo
Constanc Constancio
Constança Constanza
Constantí Constantino
Còrdula Còrdula
Corneli Cornelio

Cornèlia Cornelia
Cosme Cosme
Crescenç Crescencio
Crescència Crescencia
Crescent Crescente
Crisant Crisanto
Crisòfor Crisòforo
Crisògon Crisògono
Crisp Crispo
Crispi Crispin
Crispul Crispulo
Cristeta Cristeta
Cristià Cristià
Cristina Cristina
Cristòfol o Cristòfor Cristòbal
Cromaci Cromacio
Cugat Cucufate
Cunegunda Cunegunda
Cuniberga Cuniberga
Cunibert Cuniberto
Daci Dacio
Dacià Daciano
Dagobert Dagoberto
Dalmau Dalmacio
Damas Dàmaso
Damià Damiàn, Damiano
Daniel Daniel
Darius Dario
Dasi Dasio
Datiu Dativo
David David
Delfi Delfin
Delfina Delfina
Dèlia Delia
Demetri Demetrio
Demètria Demetria
Demòcrit Demòcrito
Deogràcies Deogracias
Desemparats Desamparados
Desideri Desiderio
Deusdèdit Deusdedit
Diana Diana
Dictini Dictinio
Didac Diego
Didi Didio
Didim Didimo
Diego Diego
Digna Digna
Dimes Dimas
Dioclecí Dioclecio
Dioclecia Diocleciano
Diodor Diodor
Diògenes Diògenes
Diomedes Diomedes
Dionís Dionisio
Dionisia Dionisia
Dioscòrides Dioscòrides
Doda Doda
Dolça Aldonza, Dulce
Dolors Dolores
Domènec Domingo
Domici Domicio
Domicià Domiciano
Domingo Domingo
Domitila Domitila
Domni Domnio
Domni Domnio
Dòmni Dòmni
Dòmni Dòmni
Donacià Donaciano
Donat Donato
Donata Donata
Donatila Donatila
Dora Dora
Dorotea Dorotea
Doroteu Doroteo
Dositeu Dositeo
Drus Druso
Dubrici Dubricio
Edesi Edesio
Edilbert Edilberto

Edilburga Edilburga
Edita Edità
Edmond o Edmund Edmundo
Eduard Eduardo
Eduvigis Eduvigis
Efebus Efebo
Efrem Efrén
Egdi Egidio
Egist Egisto
Eladi Eladio
Fleazar Fleazar
Flena Elena
Eleonor Leonor
Fleuteri Eleuterio
Èlia Elia
Èlies Elias
Èlgi Eligio
Flionor Leonor
Flixa Elisa
Flicabet Isabel
Elisenda Elisenda
Èliseu Eliseo
Èlm, Tèlm Elmo, Telmo
Èloi Eloy
Floisa Eloisa
Ftòldi Elpidio
Flsa Elsa, Isabel
Elvira Elvira
Emerenciana Emerenciana
Emeteri o Medir Emeterio
Emili Emilio
Emilla Emilia
Fmilla Emillano
Èmpar Amparo
Èncarnació Encarnación
Engelbert Engelberto
Èngràcia Engracia
Ènric Enrique
Ènriqueta Enriqueta
Ènricet Epicteto
Epifani Epifanio
Epifania Epifania
Èrasme Erasmo
Èrmengarda Ermengardis
Èrmengol Ermengol
Èrmini Erminio
Èrminia Erminia
Èrnest Ernesto
Èrnestina Ernestina
Èscolàstica Escolástica
Èsdras Esdras
Èsqui Esiquio
Èsmaragde Esmeralda
Èsperança Esperanza
Èspiridó Espiridón
Èstislau Estislao
Èstefania Estefania
Èster Ester
Èsteve Esteban
Èstratò Estratón
Èstrella Estrella
Èteri Eterio
Ètèria Eteria
Èucarpi Eucarpio
Èudald Eudaldo
Èudosi Eudasio
Èudòxia Eudoxia
Èufèmia Eufemia
Èufrasi Eufrasio
Èufràsia Eufrasia
Èufrosina Eufrosina
Èugeni Eugenio
Èugènia Eugenia
Èulàlia Eulalia
Èulogi Eulogio
Èunòmia Eunomia
Èuprepí Euprepio
Èusebi Eusebio
Èusèbia Eusebia
Èustaci Eustacio
Èustaqui Eustaquio

Eustàquia Eustaquia
Eustoqui Eustoquio
Eutimi Eutimio
Eutiques Eutiques
Eutiqui Eutiquio
Eutiquià Eutiquiano
Eutropi Eutropio
Eutròpia Eutropia
Eva Eva
Evagri Evagrio
Evarist Evaristo
Evelina Eveina
Evenci Evencio
Evodi Evodio
Expedi Expedito
Exuperi Exuperio
Exupèria Exuperia
Exuperanci Exuperanci
Exuperància Exuperancia
Ezequiel Ezequiel
Ezequies Ezequias
Fabi Fabio
Fabià Fabià
Fabiola Fabiola
Fabrici Fabricio
Fabricià Fabriciano
Facund Facundo
Fàtima Fátima
Faust Fausto
Fausta Fausta
Fausti Faustino
Faustina Faustina
Fe Fe
Febrònia Febronia
Feliça Felicia, Felisa
Feliçia Feliciano
Felicissim Felicissimo
Felicitat Felicidad
Felicula Felicula
Felip Felipe
Felipa Felipa
Felisa Felisa
Fèlix, Fèliu Félix
Fèrmi Fermín
Ferran Fernando
Ferriol Ferreolo
Fest Festo
Fidel Fidel
Fidenci Fidencio
Fidència Fidencia
Fidencià Fidenciano
Filadelf Filadelfo
Filèno Filèmon
Filibert Filiberto
Filò Filón
Filomè Filomeno
Filomena Filomena
Filoteu Filoteo
Fina Fina
Finà Fintano
Firm Firmo
Firmat Firmato
Flamini Flaminio
Flaminià Flaminia
Flavi Flavio
Flàvia Flavia
Flavià Flaviano
Flora Flora
Florenci Florencio
Florència Florencia
Florenti Florentino
Florentina Florentina
Florin Floriano
Floribert Floriberto
Florinda Florinda
Flòscul Flòsculo
Focas Focas
Foci Focio
Fortunat Fortunato
Fortunata Fortunata

I TROBADA DE MANCORINS

S'és feta una trobada
que es mancorins arreplega
quasi ningú va faltar
sa festa a tots ens agrada.

Saps que garrit ets Mancor
en dia et poses en festa,
que en ferem més com aquesta?
això és lo que m'agrada a jo.

Bones Festes, mancorins,
que no manqui salut ni pau,
que no s'acabi es sarau
que en torna vells, tornam nins.

A les quatre, ballt de bot,
amb Na Joana Rotger,
a qui es poble aplaudigué,
veies mancorins per tot.

Una gran missa va seguir,
a la que s'anà amb devoció,
des poble el senyor Rector,
a tots ens va beneir.

Venga ball, bota qui bota
va ser una cosa molt guapa
ballà uns boleros en Rata
i es sinevé una jota.

Es poble i s'Ajuntament
anaren al cementeri,
un poble de bon criteri,
va correspondre sa gent.

Llavors al Poliesportiu,
i lo demás en comú
perquè el dia vint-i-u,
ja mos començà s'estiu.

Mos donà una gran rebuda
es batle, Biel Pocoví,
a tot es poble mancorí
vora el Casal de Cultura.

Mos parlà en Jaume Gual
ens digué lo que es faria
tengué molta parlaria,
és un home molt formal.

Qui mos va parlar des poble
fou en Biel fiol,
un cronista bo i que en vol,
a més un home notable.

El passat ens recorda
en Tomeu Ripoll al Pregó
a tots ens va alegrar
conèixer Mancor millor.

Un sopar de germanor,
mancorins i residents,
tots feliços i contents
en veure aquesta unió.

Mos donaren Llibre i Escut
així com anàvem sopant
tothom anava fullejant
ningú es senti vençut.

Els artistes mancorins,
d'ara i d'altre temps
per passar uns bons moments,
feren uns actes bens fins.

Vos aniré nomenant noms
d'els actors de sa trobada,
és una cosa molt clara,
que tots varen ésser bons.

Que no sigui sa darrera
si Déu ho vol i convé
començà en Toni Soler
amb so cosí de Can Frontera.

No voldria ésser feixuc
va ser una festa molt maca
va cantar en Miquel Rata
també en Tomeu Balleruc.

Tot mos va sortir diví
són ses coses d'aquest món
mos tocaren s'acordeon
i en Joan es violí.

Lo mateix dic de s'orquestra
i d'en Maçà Colom,
tot lo bo ningú confor,
en parlar d'aquesta festa.

Igualment ses cantadores
i tocadores de piano
tothom sa va tirar al "grano"
professors i professores.

Es bous a mí no hem fan por,
mos va dir en Toni Rotgera,
si n'haguera vist un darrera,
no s'atura en tot Mancor.

Mancor de la Vall, 17 de Juny 89

En Tomeu Sinavé

DE CA NOSTRA . . .

Llur, llurs, seu, seva, seus, seves..

L'objectiu possessio "llur" - (plural "llurs") sempre ens indica pluralitat en el possessor; vol dir que perteneix "a ells" o "a elles". - Ex. "En Joan, en Tomeu i llur amic" - (amic del dos). Modernament es substitueix per "seu, seva, seus, seves"; aquests mots no expressen la pertinença amb tanta precisió com "llur, llurs". No obstant pareix que "llur, llurs" han quedat com a paraules d'ús en escrits científics i filosòfics.

Si deim: "En Tomeu i na Maria i el seu fill"; ho podem entendre de dues maneres: el fill d'ells dos o el fill de na Maria. En canvi si deim: "En Tomeu i na Maria i llur fill", ho entenem necessàriament del fill de tots dos.

El mateix podríem dir emprant el seu plural "llurs": "En Tomeu, na Maria i llurs fills"; són els fills dels dos. No hi cap altra interpretació.

Vocabulari: Paraules de peces de vestir.

Adrés: Aderezo, ajuar.
Calçons amb bufes: greguescos.
Bregueta: culero.
Draps: pañales.
Menudall: Fajos.
Bolquim: envolturas.
Jipó: jubón.
Canyom: mandilego.
Barriola: redecilla.
Corsé: cotilla.
Cordoncillo: cadenilla.
Enagos: enagua.

Curiositats: La climatologia de Mallorca és la que correspon a una zona temperada amb predomini del clima marí al continental. Això fa que hi hagi un ambient humit gran part de l'any (entre el 70 i 80% d'humitat). Les temperatures són suaus, en el mes de Juliol o Agost poden arribar a mitges de 25º i a màximes de 35º, si bé com a cosa excepcional.

D'hivern la mitja és de 8º a 12º si bé a vegades, i més en el mes de febrer, pot arribar el termòmetre fins a 2º o 3º baix zero. No sol nevar molt i generalment quan ho fa, és més freqüent a les altures de la Serra de Tramuntana, poques vegades al pla i a les costes de l'illa.

La lluna, el temps i el camp.

Hem passat les festes patronals del nostre poble. Ha arribat l'estiu, que sembla que enguany, malgrat faci molta de calor, encara no s'ha decidit a empènyer de veres.

Juliol:

La lluna nova. Entra en Càncer el dia 3 a les 5 h. i 34 m. Temps de molt de sol i les temperatures aniran augmentant.

El quart creixent. Comença en Lliura a les 0 h. i 54 m. del dia 11. Estarà clar i farà bon temps.

La lluna plena o vella. Comença en Capricorn, a les 18 h. i 17 m. de dia 18. El temps serà calorós amb molt de sol.

El quart minvant. comença en Taure el dia 25, a les 14 h. i 6 m. - Ambient molt sec i calor asfixiant.

En el creixent de Juliol es poden sembrar cols (de mota), naps, pastenagues, cebes, etc... Convé tapar els ceps perquè no els toqui massa el sol i treure el gram de la terra i així no tornarà treure.

En el minvant de Juliol va molt bé segar el blat. És millor regar les plantes de nit. Els melons no volen molta d'aigua, en canvi els cobrombos en volen molta i repetides vegades. - No convé tirar aigua per damunt de les fulles ni del fruit. Tampoc convé que els melons es criïn molt a prop de les carabasses ni els cobrombos. Es poden empeltar d'escudet els germins i rosers.

Fets i esdeveniments: Sequeixen les festes patronals a molts de pobles de Mallorca. Les més importants pel que fa als nostres veïnats: De San Victorià a Campanet, San Jaume a Binissalem, Sa Pobla, Alcúdia, etc... San Cristòfol a Biniali, ja a finals de mes, les Festes d'Inca.

Es de tots conegut el refrany: "Santa Margalina l'encén (dia 20 de Juliol) i San Bernat l'apaga (dia 20 d'Agost)". A més de les Margalides fan festa aquest mes Magdalenes, Aines, Xims, Cristines, Ignacis, etc.

Durant els mesos d'estiu es ce-

lebra el Festival Internacional de Música de Pollença.

Agost:

La lluna nova comença en Lleó a les 16 h. i 41 m. del primer dia del mes. Augmenten les temperatures.

El quart creixent comença en Escorpió a les 18 h. i 5 m. de dia 9. Temps típic de l'estiu.

La lluna plena o vella entra en Aquari a les 3 h. 42 m. de dia 17. Temps estable.

El quart minvant comença quan el sol està en Verge, a les 4 h. i 22 m. i la lluna minvant en Taure a les 19 h. i 15 m. del dia 23 del mes. Calor fort.

Durant tot el mes és un temps bo per femar els camps que han de servir per a sembrar-hi blat, també arrancar les cebes que s'han de guardar. En haver plogut, es sembren raves, nabs i cols tardanes. Totes les plantes s'han de regar amb freqüència durant tot el mes, per tal de conservar la frescor va bé posar palla al costat dels arbres. També es trasplanten les cebes, es sembren les francesilles que floriran en primavera, de la mateixa manera es sembren les cebes de lliris blancs.

Fets i esdeveniments:

Festes Patronals a Llubí (San Feliu, dia 1), Pollença (Mare de Déu dels Angels, dia 2), Selva (San Llorenç, dia 10), Caimari, Can Picafort, Sencelles (Mare de Déu d'Agost, dia 15), Consell i Montuiri (San Bartomeu dia 24). A finals de mes i principis de setembre, entre les dues Mare de Déu, sol fer qualche ruixat fort.

Setembre:

El quart creixent comença en Sagitari dia 8, a les 10 h. i 24 m. Cels clars i atmosfera estable.

La lluna plena o vella comença en Peixos a les 12 h. i 26 m. de dia 15. Ambient molt calorós.

El quart minvant comença en Geminis a les 2 h. i 45 m. del dia 22. Núvols que aportaran tormentes.

La lluna nova comença en Lliura, a les 22 h. i 28 m. Vents frescs i ambient plujós. El dia 23, quan el sol estigui en Lliura, a la 1 h. i 55 m. Comença LA TARDOR.

En el quart creixent es sembren l'ordi, civada, faves i plantes dites "adormideres". En haver fet sabor es pot sembrar blat sobretot de xeixa i també el que no es rega.

En el quart minvant es comença la verema, tant del raïm per fer vi com del que s'ha de penjar (procurant fer-ho quan hi ha molt de sol). Convé cavar, femar i llaurar les terres per a l'hortalissa. L'hortolà té molta feina al seu hort, ha de sembrar espinacs, raves, cebes, lletuques i cols de cabdell. També es sembren cabecs de jonquillos i lliris de totes les classes.

Fets i esdeveniments:

Continuen i es celebren las darreres festes patronals de l'estiu. A Moscarí, Maria de la Salut i Lloseta (Naixement de la Mare de Déu, dia 8), a Lluc (a la Mare de Déu, la diada, segon diumenge del mes), a Bunyola (San Mateu, dia 21). Les darreres, a Biniamar (Santa Tecla, dia 23) i a Campanet (San Miquel, dia 29). Acaba el mes amb la festa de San Jeroni, dia 30. És molt celebrada la Festa des Veremar que es celebra a Binissalem a finals de mes.

A mitjan mes inicien el curs escolar els alumnes d'EGB i Preescolar. Els alumnes d'Ensenyances Mitges i de la Universitat ho faran en el mes d'octubre. Els nostres pobles i ciutats recuperen la normalitat perduda durant les vacances.

Jaume Gual Mora.

MARTÍ SUAU MARTORELL, "Bernadet".

Estàvem ja prop de les festes de Sant Joan. Havíem quedat amb en Biel Fiol entrevistar a En Martí Suau de Can Bernadet. L'hora concertada, les vuit de l'horabaixa, a la seva casa del carrer de Sa Canaleta.

Just en haver voltat el cantó de Can Pipa, en Martí, com cada dia, arribava amb el motoret i un poal fermat al porta-equipatges. Venia de passar la tarda al camp. El sorpren- guérem perquè sembla que l'entrevista estava prevista el dimecres i no el dimarts com era aquell dia. Així i tot va dir que estava disposat però que el deixàssim afeitar-se i tot d'una ens atendria.

Ben enmig de la sala d'estar, acomodats als seients, encetàrem la conversa, comptant amb l'ajuda d'En Biel Fiol, qui a la vegada, amb la seva càmera fotogràfica, enregistra- ria l'esdeveniment.

Recordau, l'amo en Martí, quant anys teniu?

Ara en tenc seixanta tres de fets, vaig néixer l'any vint-i-cinc. Pou s'any que Mancor va ésser vila, jo vaig ésser dels primers mancorins de la nova etapa.

Quants de germans éreu a la vos- tra família?

Quatre germans i dues germanes. Una germana és sa major i jo era es segon.

Són encara tots vius?

Sí. Tots encara viuen.

De petit, vàreu anar molts d'anys a escola?

No. Llavors no era com ara. Pocs anys. Jo, a l'edat de 12 anys, ja vaig anar a fer feina a Solleric, amb quatre o cinc al.lots més de sa meva edat.

Què fèieu, collieu oliva?

No. Hi anàrem per collir colònia. Aquesta feina durava, més o manco, un mes. Llavors nos feien arregar favar, anar a fer garbes, eixermar i coses similars. Hi vaig estar quatre o cinc mesos. Quan ja no t'havien de menester, tornaves al poble.

Parlem ara de la que ha estat, es pot dir des de sempre, la vostra feina, la mina.

Sí, vaig començar als 19 anys.

Dels dotze als denou anys què fèreu?

Vaig fer feina pel camp. Vaig estar un any o any i mig pels Tossals Verds, collint oliva de terra i de damunt. També espedregant per Sa Quarterada, en aquell temps hi havia homes que trencaven (treien ses pedres de sa terra i nosaltres les recollíem). Després, quan ja vaig tenir 16 anys, vaig anar de picapadrer a Inca fins que vaig començar a sa Mina.

Recordau, quan vos casàreu?

Sí, ara fa 29 anys, ja hem fet ses noces d'argent.

Quants fills heu tengut?

Quatre filles. Estic ben regalat

entre ses filles i sa dona.

Bé, anam a seguir amb la vostra feina. Com va ésser que anàreu a la Mina?

Jo et diré, Un dijous a Inca, jo feia de mosso de picapadrer - es mestre, amb un carretet petit ens enviava a cercar ciment. Anant pel carrer em vaig topar amb un tio meu que anava a sa mina, aleshores n'hi havia molta de gent que hi anava, eren els anys 42 i 43, em digué: Què no t'agradaria anar a sa mina?, jo li vaig dir que sí, sense saber ben bé el que era. "Idò digueu a ta mare, ara n'han de menester molts". Jo tot encarat - mu mare era viuda, érem sis germans, podia beneficiar-me del que treuria de s'economat, farina, subre, etc..., coses que havíem perdut de vista. Quan vaig arribar a ca-meva ho vaig demanar a mu mare. Ella en con-testà que era una feina molt feixuga i que no era com fer de picapadrer. Mu mare, en pau descans, hi tenia es germans i son pare que hi havien anat a sa mina. Jo li vaig dir que si no podia continuar ho deixaria. Al final, degut a la necessitat i perquè em veiè ben encarat, va dir que fes el que volgués.

Heu vista morir qualche company de feina a sa mina?

Sí. L'any 1952, jo feia feina amb un tio meu a un pou per compte nostre, quan cinquanta passes més lluny, a sa mina de Ca Na Mirall, en morí un que feia vuit dies que s'havia casat, tenia vint-i-cinc anys i li deien Francisco Moreno López. Per cert D. Miquel Femenies li va dur s'Extrema Unció, plovia aquell dia. Tenia tot es cervell defora des cap.

Recordau altres fets?

Sí, aquí a So N'odre, jo vaig ésser ben atropellat. Dels tres que érem, n'hi va quedar un, s'altre es var cremar un poc; a mí no em va passar res perquè vaig anar viu, vaig estar alerta.

Què era el que es feia més pesat del treball de la mina, poca llum, calor, respirar, etc...?

Home, això depèn de la mina. Quan jo vaig començar a sa mina de Santo Tomás (Entre Inca i Lloseta),

ara ho veig, llavors no me'n donava compte, érem com esclaus. Mos feien fer molta feina, una tasca imposada pels empresaris i majorals. Feina obligada. Sa jornada era de set hores i per fer sa tasca havies de fer feina a esclatar. Basta dir-te que en venien molts de joves, campaneters, poblers, mureros, etc..., molts per sa idea de no fer es servici o tenir sucre i farina; ben aviat ho deixaven perquè no podien resistir l'esforç, només aquantaven un dia o dos.

Sortieu cada parell d'hores a l'exterior?

No, no. Allà t'hi aficaves a les sis des matí i fins a la una i de les dues fins a les nou. Amb sa senalla damunt s'esquena, per amunt i per avall (Ets al.lots no picaven).

I això, sabent que a qualsevol moment hi podia haver un esbucament de terres?

Sí, però el perill era més bé per aquells que picaven. Allà on traquinàvem ses sanalles es solien enfustar es costats, i en certa mesura, s'evitava es perill.

Quina considerau que era més pesada, la feina des ranxo (Que també es feia aleshores) o la feina de la mina?

No té comparació. A es ranxo no t'esforçaves, traquinaves troncs i feia molt de sol, però si no podies de 50 quilos, feies rodolar es tronc; a sa mina t'omplien sa senalla, que feia 50 o 40 quilos, i te l'havies de carregar tant si volies com si no, i passar de grapes per una altura de no més d'un metre. Sa gent llavors era tan torpe que s'encalçaven i es provaven perquè volien ésser més bons que ets altres. Mos esclatàven.

Des que començàreu fins als darrers anys de la vostra feina, notàreu canvis en les condicions de treball?

Sí, sobretot no mos empenyien tant, encara que, per exemple, quan vaig passar a fer feina a So N'Odre, a vegades et cremaves. Es a dir sa feina sempre va ésser difícil, però darrerament ja no t'explotaven tant.

Els miners es jubilaven joves. A quants anys vos jubilàreu?

Jo vaig ésser dels més joves en jubilar-me, perquè vaig començar també molt jove, als 19 anys. Vaig fer 32 anys de mina, d'aquests 21 de

picador -per cada dos anys de picador me'n donaren 10 i mig, que junt amb els altres en què no vaig ésser picador, va fer que poqués jubilar-me a 51 anys.

A la Península molts de miners agafen una malaltia, la silicosis, que aquí a Mallorca no s'agafa. Per què?

No. Perquè això és conseqüència dels gasos de carbó. Aquí sa única cosa que hi havia eren uns mals aires que apagaven es llum de carburo. A vegades fèiem un tap de ciment per tapar aquest mal aire, es ciment tot d'una tornava verd. Aquest mal aire era es gas des carbó que es cremava.

Actualment ja no hi ha cap mina que funcioni. Ha tancat la darrera, la mina d'Alaró. Digau-me què feis ara, jubilat, en un dia normal?

Molt de trui. Ara, enquany, no m'havia passat mai, no hi ha manera d'aixecar-me es matins. Abans vigilava sa claror, ara fa dos anys o tres. Ara no hi ha manera. M'aixec perquè és necessari, damunt les 9 o les 9 i mitja, prenc es café amb llet, fum un xigarro o dos i llavors me'n vaig, arrib allà baix, arreql quatre conills que tenc, gallines, faig un poc d'hortalissa, req, faig un poc d'herba pels conills i per

amunt a dinar. En haver dinat, torn a sa caseta, -tenc un sofà- i ja des de es mes de maig, jec una hora o dues. Torn fer quatre feinetes, aliment ets animals i cap a sopar, mir sa tele i a dormir.

Quan éreu més jove, supòs que no haviu pensat mai tenir un nèt amb llinatge anglès?

No. Això si que no ho havia somiat mai.

Voleu dir qualche cosa al jovent d'avui?

Es jovent d'avui, trob que es queixen i pareix que no tenen motiu. Crec que no en trobaries cap que volgués fer es treball que feiem nosaltres abans.

Així acabàrem. Havíem conegut un treball que avui ja no existeix com a tal a Mallorca. Treball dur, treball que sens dubte aportava unes condicions de feina precàries i de molts de sacrificis.

L'amo en Martí de Can Berna, malgrat aquesta vida de treball que hem recordat, avui és feliç amb sa seva família, descansant de' seu treball, passant el temps amb els seus animalets i les seves hortalisses, somiant amb un passat, però desitjant un futur molt millor per tots els seus nêts.

Jaume Gual Mora.

TEMPERATURES

Presentam com sempre l'estudi comparatiu amb els tres darrers anys, durant aquests tres mesos.

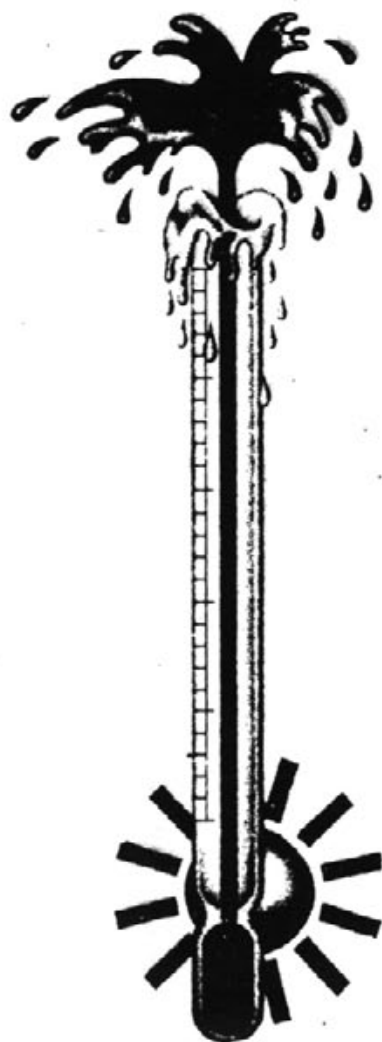
		Mínima mitja	Máxima mitja	Mínima mes dia o c	Máxima mes dia o c
Abril	86	8'4	18'6	14 4	30 25
	87	11'6	22'0	1 7	26 30
	88	11'3	20'1	8 7	12 25
	89	10'0	19'8	5 6	16 24
Maig	86	14'3	25'2	4 11	16 30
	87	12'6	24'7	6 9	13 30
	88	14'3	23'3	13 12	31 27
	89	14'4	24'6	1 10	28 28
Juny	86	15'8	29'6	7 11	28 34
	87	17'5	29'0	1 15	25 34
	88	17'1	26'9	8 13	23 31
	89	18'1	28'7	4 13	25 33

PLUGES

Avui vos presentam les pluges registrades a Mancor desde el Gener de 1986.

	1986	1987	1988	1989
GENER	113	259	68	14
FEBRER	101	155	11	53
MARÇ	28	36	44	39
ABRIL	83	24	123	85
MAIG	11	41	83	92
JUNY	11	1	80	4
JULIOL	64	25	2	
AGOST	1	0	11	
SETEMBRE	171	57	79	
OCTUBRE	170	60	20	
NOVEMBRE	123	189	54	
DESEMBRE	107	116	65	
	983	963	640	

Miquel Saurina Vallori

2. Construcción de un anemómetro

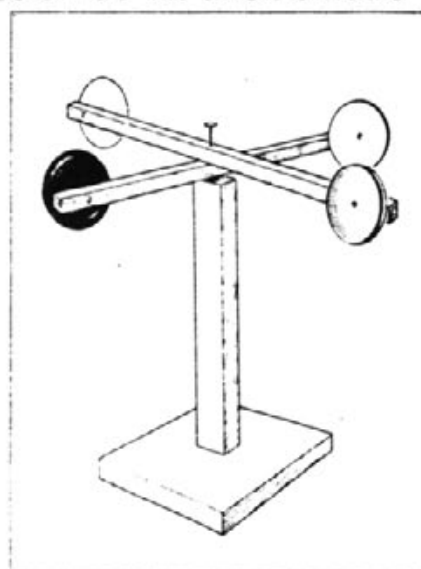
Este aparato servirá para medir la velocidad del viento. Se trata de construir un diseño como el del dibujo 2 (al tratarse de un dibujo chino, vale más de 1.000 palabras). La base de madera puede ser una tabla de 30 x 30 cm. el poste de unos 80 cm de alto y los brazos de unos 70 cm. Las cazoletas de los extremos de los brazos pueden hacerse con platos de goma (tamaño tenis, pero mejor sin pelo). Conviene pintar de negro una de las cazoletas. Es imprescindible que el sistema pueda girar libremente. Se le pueden poner unas arandelas entre el poste y los brazos, y lubricar con aceite.

Colócalo en lugar abierto. Para usarlo, contar el número de vueltas que da por minuto la cazoleta negra. Unas 20 vueltas por minuto corresponden a una velocidad del viento de 3,5 kilómetros hora. Si llega a 120 vueltas por minuto, lo que ya es algo difícil de contar, el viento tiene una velocidad superior a 20 kilómetros por hora, y en ese caso es mejor refugiarse en el interior y apagar esta escala.

—de 20 a 29 km/h, se levanta el pelo y los papeles y las hojas de los árboles caídas al suelo.

—de 30 a 39 km/h, oscilan los árboles pequeños.

—de 40 a 49 km/h, es difícil

al andar contra el viento, los paraguas dan la vuelta, se mueven las ramas gruesas de los árboles.

—de 60 a 89 km/h, rompen

las ramas de los árboles, se levantan las tejas.

—de 80 y más km/h, los árboles son arrancados de raíz, hay desperfectos serios.

TOPONIMIA DOCUMENTADA (7)

CAN LLOBERA (Brr).- Casa de Biniarroi d'un dels diversos propietaris de llinatge Alorda. El sobrenom li ve de Catalina Llobera, natural de la parròquia d'Escorca que a l'any 1647 estava casada amb Pere Alorda de Can Cilis. Des de llavors els seus descendents són coneguts amb aquest sobrenom, ara ja desaparegut.

CAN MARIA I ES PUIG (Mn).- Part de Canamunt de Mancor. A l'Any 1782 Llorenç Viçens Àlies Borino, d'ofici fuster va vendre aquesta finca a Balasar Mora. (ARM P-239).

CAN MASSIP (Brr).- Mitat de la posició d'En Berenguer Alorda de Biniarroi, que fou de la seva filla Eulàlia Alorda. El nom li ve del marit de dita hereva, Jaume Massip. Alguns documents també l'enomenen Son Jaume. - L'altre part, com ja escriguérem, fou coneguda per Can Cilis. (ARM T-53). El 7 d'Agost de 1702 fou alhora partida entre els germans Joan i Jaume Massip. (ARM T-45) La part de Joan fou comprada el 24 de Setembre de 1730 pel Dr. Miquel Massanes que ja tenia Sa Font Garrover, i a ella des de llavors restà incorporada. (ARM T-45) La meitat d'En Jaume continuà fins els nostres dies coneguda com Can Massip, en què haja canviat de propietat. Encara a l'any 1849 era de Melcion Massip. (ARM Reg. Hipot. 258)

CAN PERE BLANC (Brr).- Es una part de Can Massip que a l'any 1859 tenia una cabuda de tres quartos i era del dit Melcion Massip. (ARM Reg. Hipotec. 259).

CAN POL CARRO (Brr).- Ara conegut per can Pau Carro. El nom li ve de Joan Pol, fill d'Antoni Pol Àlies Carro, natural de Binissalem i de Joana Mateu de Biniarroi, (AD I/108-M3). El 18 d'Octubre de 1799 heretà la mitat dels béns del seu besavi Joan Mateu més la Rota Nova i la Cova dels Bous. Altres parts foren per Rafel Morro, ara dit Can Rafel. (ARM T-58). Posteriorment hi incorporà Sa Costa, Sa Planeta i Can Cifre.

Pot ésser que el canvi de Can Pol per Can Pau sia pel fill de N'Antoni Pol i de Na Joana Mateu, batiat el 19 d'Octubre de 1736 on rebé el nom de Pau. (AD I/108/B 12) El 1858 era de N'Antoni Rosselló de Binissalem que l'havia heretat de la seva mare Joana Aina Pol. (ARM Reg. Hip. 259). El 1862 li fou subhastada judicialment i la comprà Gabriel Rotger Mateu. (ARM Reg. Hip. 259) Darrerament era de la família Bestard de Porreres.

CAN RAFAEL (Brr).- Com hem escrit al topònim anterior, es tracta de la mitat de Canamunt de Biniarroi que Joan Mateu deixà a la seva besneta Joana Mateu. Aquesta era cosina de la muller de N'Antoni Pol Àlies Carro, que porta el mateix nom i cognom. (ARM T-58) Joana Mateu s'havia casat, essent ja viuda, amb el també viudo Rafael Morro el 9 de Febrer de 1731 (ARM I/108/M-3). El fill d'ambdós dit també Rafael heretà la propietat.

CAN REIXACH (Brr).- Es una part de l'antiga Rota del Pi que per haver-la comprada en Francesc Tolrà fou coneguda per Son Tolrà. (ARM T-34) Aquest nom li va després del matrimoni de Bartomeu Reixach amb Elisabet Tolrà celebrat el 20 d'Agost de 1617 (AD I/108/M 1) Els seus descendents portaren el llinatge Reixach fins que per matrimoni passà al llinatge Viçenç, i encara la posseïeixen els seus descendents.

CAN SERENA.- Part del Calabruixar que a l'any 1833 era de Joan Martorell Àlies Serena. En dit any venqué una part a Antoni Martorell. La família que comprà aquesta finca i la seva casa situada dins el clos de Son Morro, ara urbanitzat, ha heretat el sobrenom.

Gabriel Fiol Mateu

Fons documentals: ARM/Arxiu del Regne de Mallorca.
AD/Arxiu diocesà.

SALUT

Europa contra el càncer

Al Juny de 1985, els caps d'Estat i de Govern varen acordar les bases d'un programa conjunt de lluita contra el càncer.

L'objectiu d'aquest programa es reduir, com a mínim en un 15% la mortalitat per malalties canceroses a Europa d'aquí a l'any 2000.

Actualment entre un 40 i un 50% dels càncers son curables i, el que es més important: molts dels que no ho son es podrien prevenir si tota la comunitat es decidís a prendre les mesures necessàries.

L'objectiu del programa Europa contra el càncer es, idò, un objectiu realista, que es pot aconseguir.

¿Com? El programa treballa en quatre camps diferents:

- La informació
- La prevenció
- La formació dels professionals sanitaris.
- i La investigació.

Pel que fa a la informació, la comisió europea ha decidit fer de l'any 1989, l'any europeu d'informació sobre el càncer.

Jo no vull deixar passar aquest any sense dedicar unes ralles al que es possiblement el més greu problema de salut pública que te la nostra comunitat, no ja referint-nos a la Comunitat Europea sino a la nostra illa, perquè os puc acreditar que la prevenció es possible I NO ES DIFÍCIL: només cal respectar al màxim aquests deu manaments europeus que amb tota seguretat ja hauréu vist a molts llocs i que veureu durant tot l'any: el que importa es que tots ens sentim motivats per recordarlos i respectarlos.

CODI EUROPEU CONTRA EL CANCER

- ALGUNS TIPUS DE CANCER ES PODEN EVITAR.

- 1) NO FUMI. fumador: deixi de fumar el mes prest possible i no fumi davant els altres.
 - 2) SIGUI MODERAT EN EL CONSUM DE BEGudes ALCOHOLIQVES.
 - 3) NO ESTIGUI MASSA TEMPS AL SOL.
 - 4) RESPECTI LES INSTRUCCIONS PROFESSIONALS DE SEGURETAT DURANT LA PRODUCCIO, manipulació o utilització de substàncies cancerígenes.
 - 5) MENGI AMB FREQUENCIA FRUITES I VERDURES FRESQUES I CEREALS QUE TENGUIN UN ALT CONTINGUT EN FIBRA.
 - 6) EVITI EL SOBREPES i moderi el consum de greixos.
- MES TIPUS DE CANCERS ES PODRIEN CURAR SI ES DIAGNOSTICASSEN ABANS.
- 7) VAGI AL METGE EN CAS D'EVOLUCIO ANORMAL: canvi d'aspecte d'un senyal, un bony o una cicatriu anormal.
 - 8) VAGI AL METGE EN CAS DE TRANSTORNS PERSISTENTS: tossina, escanyadura, canvi en els hàbits intestinals o pèrdua de pes injustificada.

PER A LES DONES:

- 9) FACI'S REGULARMENT UNA CITOLOGIA VAGINAL.
- 10) VIGILI ELS SEUS PITS REGULARMENT I, si pot, faci's una mamografia a intervals regulars a partir dels 50 anys.

Es així de senzill; per ventura no hi podem fer més però això si que ho podem fer, n'estic segura.

ISABEL GARAU

ELS LLINATGES DELS MANCORINS

BOSCH.- Del substantiu bosc, lloc - poblat de molts d'arbres. A Mancor hem trobat documentat en Guillem - Bosch que el 13 de Març de 1372 comprà la Rota del Pi a Biniarroi que - era d'en Bernat Mateu. (ARM T-14).

BOVER.- Nom del qui guarda bous. La primera mancorina que porta aquest - llinatge és Maria Teresa, nada el 2 de Maig de 1983, filla de Joan Bover Carbonell de Ciutat, però originàri de Biniali. (RCMV).

CABALLER.- Nom de l'home que ha rebut l'orde de cavalleria. El 17 d'Octubre de 1920 batiaren a Mancor Francesca, filla de Manuel Caballer Ribera, mestre d'escola, nat a Barcelona però de pares Valencians, on està bastant estès aquest llinatge. (AD Bap. Mancor)

CAIMARI.- Nom d'un poble del terme de Selva. El primer mancorí que hem trobat documentat amb aquest llinatge ha estat en Joan, nat a Massanella, fill de Bartomeu Caimari i Joana Martorell batiat el 8 de Gener de 1641. (AD I/108/B 5). També portava aquest llinatge Miquel Caimari, natural de Selva i habitant a Massanella, conegut - amb el sobrenom de "Vellaco". Comprà un tros de terra, el 28 de Desembre de 1749, on hi edificà un molí fari- - ner d'aigua, i que des de llavors és conegut per Cas Vellaco. (ARM P-222).

CAMPINS.- Nom d'una petita vila catalana, a la falda del Montseny, dins la comarca del Vallès Oriental. El 31 de Gener de 1646 fou batiada Elisabet nascuda a Biniarroi, filla de Pere - Damià Campins natural d'Alaró i d'Antònia Moll, natural del dit lloc de - Biniarroi. (AD I/108/B 7).

CAMPOMAR.- Tant pot ésser el nom d'un lloc del comtat del Rosselló com la - grafia aglutinada de Camp Amar, del llatí "campus amarus", camp estèril, apuntant-se que també podia ésser un compost de camp i el nom d'un antic propietari que es digués Omar. A Mancor dit llinatge no aparegué - fins el 4 d'Agost de 1976 en que nasqué Gabriel, fill de Bartomeu Campomar de Pollença i Catalina Amengual - de Mancor. (RCMV).

CANALS.- Del substantiu canal, con- ducte obert per conduir aigua. A Man- cor aparequé amb Bruno, nat el 9 de Març de 1873, fill d'Antoni Canals i

(6) de Francisca Mulet, ambdós naturals de Valldemossa que havien vingut a - regentar la finca de Massanella dita Can Bajoca, havent després arrelat al nostre poble, i fins fa molt poc a la mateixa possessió. (AD I/60/Bapt.).

CANAVES.- Pot venir del llatí "Càna- bas" (tavernes) o ésser una contrac- ció de "cases noves". El Canaves vin- gueren a Mancor des d'Escorca, encara que fossin originaris de Pollença, - com a amos de les terres de Jordi Pa- lou, família que haviat es trobà en - greu decadència econòmica. El 1760 - Joan Canaves, fill de Bernadí, comprà part de les cases del dit Palou, que fins fa molt poc temps era propietat dels seus descendents. Una filla del dit Joan Canaves i de Esperança Soli- vellas, batiada el 23 de Març de 1747 fou la primera mancorina que portà a- quest llinatge. (ARM P-235, AMS Ca- dastre 1764 i AD I/108/B 13).

CANELLA.- També documentat en la for- ma Canelles i que correspon el nom de tres poblets catalans. El 16 de Març de 1381 en Bernat Canella de Mancor - comprà la Rota d'en Jordi situada a - Biniarroi a n'Arnau Soler de dit lloc (ARM T-17) Dit Bernat a l'any 1404 - posseïx a Mancor els honors o posse- ssions que foren d'En Bomanat Miquel (ARM RP 2006).

CANUDAS.- Forma femenina i plural de "canut" que prové del llatí canutus que significa que té els cabells - blancs. A Mancor ho portà Rafael Ca- nudas, natural de Cercs, a la provín- cia de Barcelona, casat amb Francesca Martorell d'aquí, essent la seva fi- lla Maria, batiada l'onze de Juny de 1900 la primera mancorina que ho por- tà. (AD Bap. Manc.).

CANYELLES.- Forma plural de canyella que significa canya petita. La prime- ra mancorina que portà aquest llinat- ge fou Maria, filla de Nicolau Canye- lles de Selva, i de Francesca Riera - de Mancor, batiada el 23 de Novembre de 1920. (AD. Bap. Manc.).

Gabriel Fiol Mateu

Fonts documentals:

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca
CVMV: Registre Civil de Mancor
AD: Arxiu Diocesà
AMS: Arxiu Municipal de Selva.

L' ESCOLA

A les portes de les vacances d'estiu i amb un curs més al darrera, ja fem projectes per un altre no molt llunyà.

Fent balanç creïem que ha estat - un curs positiu, hi ha hagut moltes - coses que recordarem: el viatge d'estudis a la Vall d'Aran, la visita - d'en Gabriel Janer Manila, l'obra de teatre, la inauguració de la part nova de l'escola, les festes i berenars i un llarg etcètera de coses que han - fet la relació dels mestres i els - alumnes més càlida.

Finalitza el curs i amb ell ens - despedim de dos dels mestres: Toni - Sastre i Mari Cruz Rivero, també - deim adéu als alumnes de vuitè, els - quals decidiran ara el seu futur.

Molta sort per a tots vosaltres!

Les altres mestres queden de moment, un curs més i és el nostre desig que el curs vinent sigui tan - profitós com aquest que acaba.

Hem intentat fer de l'escola un lloc de comunicació obert al poble - i a l'entorn i on el nen s'hi trobàs a gust i content. Volem que la nostra escola sigui un lloc de llibertat, no estam d'acord amb el vell refrany de

"la letra con sangre entra"; el que - nosaltres hem intentat ha estat formar un grup d'amics, on s'incloqués - el mestre. Creïem que els nostres - fills durant aquest curs han aconseguit superar-se i esforçar-se, esperam continuar el proper curs tota - aquesta tasca inacabada; sempre amb - la col.laboració de tots.

I des d'aquí un adéu! i fins el setembre.

El claustre de professors

El viatge d'estudis a la Vall d'Aran

A . P . A . I N F O R M A

Dia 22 de Juny va tenir lloc - l'Assemblea General Ordinària de la - nostra Associació, on es varen tractar els següents punts:

1) En primer lloc les mestres informaren a l'Assemblea del programa d'implantació de l'ensenyament en català cas que l'escola ho sollicités durant el proper curs i sempre que la majoria de pares hi estigués d'acord.

2) Es va acordar també crear un fons de llibres de l'escola, que estaria gestionat per l'Associació de Pares i que suposarà en el futur un important estalvi per a tots nosaltres.

Per començar aquest fons s'acceptaran les aportacions de tots els llibres de Llengua de la editorial ANAYA, cursos 5a, 6a, 7a, i 8a que hagin quedat en bon estat. Ja os avisarem de les dades en que es farà la recollida de llibres. La resta de textos canviaran per al proper curs, de manera que el pressupost serà una mica més car que aquest primer any. Per això aquesta APA ha decidit destinar una part dels fons que han quedat per a la compra de llibres. Perque tot funcioni os recomanem des d'ara que tots poseu el màxim interès en que els nins tinguin cura dels llibres.

3) Es va tractar també el tema dels professors extraescolars, acordant-se introduir uns petits canvis que esperam ens beneficiaran a tots.

4) Es va retre comptes dels ingressos i gastos d'aquesta Associació mitjançant un full que es va repartir entre els assistents.

5) Es va recordar també que al començament del proper curs, i tal com manen els estatuts, es renovarà la meitat de la Junta Directiva. Creim que hem fet prou feina i pensam que ben feta i necessitam gent feineria i voluntariosa que ens vulgui prendre el testimoni.

Finalment os volem desitjar a tots els que heu treballat amb i per l'escola molt bones vacances, que pens que tots ens les hem guanyades.

Isabel Garau.
Presidenta.

METGES DE GUÀRDIA

Adreça dels metges
Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, n.º 5 - MANCOR
Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, n.º 9 - SELVA
Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelich, n.º 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO

28 13 13 - BUSCA-688

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUTS:

De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del diumenge

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUÀRDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES.
ELS MALATS NO URGENTS SERAN ATesos EN HORES DE CONSULTA

JULIOL

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31					

Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS

SEPTEMBRE

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30						

Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS

NOVEMBRE

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30						

Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS

AGOST

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31					

Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT

OCTUBRE

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31					

Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI

DESEMBRE

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31					

Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI

L'ESPLAI

Son ja dies de relax vacances per els més petits i també per qualque sortós adult.

Els nins han canviat l'escola - per la piscina i els llibres per la tavallola. Dies de molta claror i poca fosca; dies de panxes al sol, excursions a la platja o emocionats viatges. Hi ha molt per triar.

Nosaltres els que anam a l'esplai, elegim, precisament l'estiu - per anar uns dies de campament.

No manca gaire per partir per - això ja hem començat a preparar-nos.

Començarem amb la "MOSTRA DEGUSTACIO DE PASTISSOS-Pro Campament Estiu 89".

Els de bon talent segur que hi - feren una visita; als locals de l'esplai ferem l'estesa de coques dolces i salades. Les pastisseries foren les mares dels nins de l'esplai, que el diumenge de Sant Joan s'arromengaren per fer un bona coca. N'hi havia per tots els gusts: de verdura, de trampó, de xocolata, de tallades, etc..

Els visitants les porien tastar pagant un ticket: "4 mossegades 150 pts", a l'entrada era on es feia saber que "Abans d'entrar heu d'escaldar".

Tots escaldaren sense excepció.

Al ticket hi quedaven inclosos - tres bocins de coca i una beguda. Alguns s'anafuixaren d'un tros de coca per tastar la excepcional sangria.

Ningú va tornar-s'en amb la panxa enganada, perquè davant aquell paisatge cap paladar es conformava - amb mirar.

Passava gent i més gent i els bocins de coca anaven minvant, els primers en desaparèixer foren els - trossos de coca amb verdura i trampó. Feien una menageria!!!

Però les coques de xocolata i de tallades també tengueren el seu èxit.

I mossegada darrera mossegada - arribaren a la fi de la sopada, hora de treure comptes: pèrdues cap i beneficis, bé, per començar.

Els doblers anaven destinats a subvencionar el campament d'estiu.

Perquè com cada any nins i monitors anam a passar uns dies a vorera de mar, tots junts.

Aquest estiu hem decidit, al no haver-hi altra alternativa, anar al - Campament "Sa Comuna de Lloret".

Idò sí, anirem a passar una setmana, del 31 de Juliol al 6 d'Agost, a Lloret de Vista Alegre. Allà trascarem per dins la garriga, nedarem a la piscina, inspeccionarem Lloret i - les seves rodalies.

Ja ho sabeu, quedau tots convidats, nins i nines, aquest estiu no - anam a vorera de la mar, però ho pasarem molt bé.

Preparauvos per partir que ja - manca poc temps.

I els que no vendreu, pares, - gràcies per la vostra col.laboració.

Ens vorem a Lloret, fins després

Adeu i gràcies.

Grup de Monitors

ESGLÉSIA LOCAL

VIURE ES CONVIURE

Estam en ple estiu. Temps de vacances, per alguns; temps de més feina per altres; Temps d'atenció i servici als qui ens visiten.

Tant les vacances com el quefer de cada dia ofereixen més possibilitats de trobar-se amb més persones durant l'estiu. Poden esser també un bon motiu i un estímul per aprendre a conviure amb els altres. Perquè, al cap i la fi, en la vida de l'home existeix aquest problema clau:

Sebre on està el centre de la seva vida; si jo som el centre de mi mateix o si, més bé, estic obert cap a fora de mi, cap amunt o cap el meu entorn; clarificar si jo som el meu propi ídol o si el meu cor és més gran que els meus interessos; descobrir si la meua existència és un "devorar-me a mi mateix" o si tenc l'accent posat en el servici a qualque cosa diferent de mi i més gran que jo; investigar si me dedic a donar voltes a la meua pròpia i personal felicitat o si, més aviat, he posat la meua felicitat al servei d'una tasca més alta que la pròpia vida, obrint-me als altres sers (inclòs l'Altre Ser, amb majúscula) als qui consider més importants que jo.

Amb una paraula: sebre si la meua vida s'alimenta d'amor o d'egoisme.

Per això, el primer gran descobriment és aquest:

El pròxim (l'altre) no me limita ni és el meu infern sinó el qui me multiplica.

- Viure és conviure. I conviure no és mig viure, sinó viure amb més plenitud.
- Conviure no retalla sinó que augmenta i llança.
- Encara que estimar suposi qualque renúncia sempre acaba fent renéixer.

Un bon estiu per a tots.

Bartomeu Fons Pascual.

Molt sovint encara sentim parlar, i ho constatem a les nostres escoles, de la crisi de lectura i de creació literària.

A cada entrevista feta a la premsa, ràdio o TV., a escriptors, directors d'editorials i altres càrrecs d'estaments oficials, s'afirma que no es llegeix.

L'entorn social, desculturalitzat i TV-maníac, i els pares, que força sovint abdiquen de funcions que, erròniament, atribueixen en exclusiva als mestres, no reforcen la tasca de l'escola de despertar el plaer de llegir... i d'escriure. Quants nens no han vist mai, o quasi mai, els seus pares amb un llibre a la mà? I en quantes famílies la lectura d'un llibre esdevé tema de conversa, de comunicació? Quants pares han anat amb els seus fills a remenar llibres, i a compar allò que els faci gràcia, per bastir així, a poc a poc, una petita biblioteca?

(Del plaer de llegir al joc d'escriure.)

RECTIFICACIÓ

A la nostra anterior revista, la nro. 6, a la pàgina 12, en descriure les morts dels mancorins per la violència de la Guerra Civil, afirmarem que mestre Pau Crespi fou mort junt amb el seu fill Ramon, quan en realitat ho fou juntament amb N'Onofre, també fill seu, nat el 30 de Juliol de 1912, comptant al morir 24 anys d'edat. La inexistència de documentació (elusiva) tant a l'Arxiu Municipal, com al Jutjat de Mancor, ens obligaren a obtenir la informació oralment. el dit Ramon, que havia estat Gestor de l'Ajuntament amb el seu pare com a president, morí a l'Argentina on hi emigrà junt amb la seva família.

ESPORTS

JUVENTUD INCA - 1 MONTAURA - 3

Campions

CAMPEONS

Això és el que són el MONTAURA, amateur i alevin, els quals han estat campions de TERCERA REGIONAL, l'amateur del Torneig primavera els alevins. Descriurem amb un petit resum com a altres revistes la trajectòria del MONTAURA amateur de tots els partits jugats.

També farem menció a les activitats esportives realitzades en el nostre poble durant les festes de Sant Joan, com a basquet, futbito.

Començam amb les cròniques del partits jugats pel MONTAURA aquests darrers tres mesos, després del descans de les festes de Pasqua i d'haver guanyat el Torneig de PASQUA de Selva.

MONTAURA - 2 COLONIA - 1

Després de la victòria difícil dins el camp de l'ARIANY, vàrem guanyar al Colònia amb un partit molt difícil. Aquests darrers partits el nostre equip no acaba de trobar la seva línia de joc. A destacar en aquest partit Toni Estrany i Sebastià Ribot, que foren els Goletjadors.

Partit jugat a Inca a una hora intempestiva (les 9'00 h) i amb un arbitratge nefast, el qual va complicar el bon desenvolupament del partit, amb expulsions i targetes innecessàries. Els jugadors inquiers nos posaren les coses molt difícils, els quals sense jugar-se res en aquesta lliga s'entregaren amb totes les seves forces per guanyarnos el partit.

Targetes grogues per: Amengual, Manolo, Estrany i Ribot; Targeta vermella i expulsió a Juan Antonio Ripoll per retornar una agressió que va sofrir. Marcaren: Pedro Amengual, Manolo i Sebastià Ribot.

Millor Jugador: Pedro Amengual.

MONTAURA - 2 MARGARITENSE - 2

Primer punt que perdem dins el nostre camp, davant un gran equip que sense cap dubte no es mereix ocupar el lloc on està, amb un jugador com Oliver, el qual duia de capoll al nostre equip fins que el nostre marcador Pep Ripoll el va aturar.

Molt de públic al Camp de Turixant, que no podia assimilar la pèrdua d'aquest punt.

Els Goletjadors: Nicolas Seguí i Pep Ripoll.

Millor Jugador: Pep Ripoll.

MONTAURA - 1 SANT JOAN - 1

Segon partit consecutiu dins Mancor i segon punt que perdem dins canostra, davant un altre equip com el MARGARITENSE estan fent un final de lliga impressionant.

Molt difícil mos ho tornaren posar per aconseguir aquest punt que era el que mos faltava per cantar l'aliron de Campions.

Goletjador: Pedro Amengual.

El millor: Creim que hem de donar aquest lloc al públic per la seva assistència i recolzament a l'equip.

CAN PICAFORT - 2 MONTAURA - 4

Guanyant aquest partit mos vàrem proclamar CAMPIONS DE LLIGA 88-89. Els nostres jugadors després de fer els darrers 6 o 7 partits molt xarecs es varen treure l'espina en aquest partit ja que jugaren un partit molt motivats i des del primer minut atacàrem sense descans per guanyar al Can Picafort, equip molt veterà i sense cap dubte difícil.

Molta assistència de públic i gran ambient al Camp.

Cal destacar la gran esportivitat que demostraren els jugadors de Can Picafort, qui a pesar d'anar perdent per 0-4 el segon temps varen sebre assimilar sa derrota i rendir-se davant el Campió.

Una menció per un jugador del Can Picafort que ha jugat amb el MONTAURA: Guillem Pomares.

Millor Jugador: Ramón Arrom.

Goletjadors: Ramon Arrom, Manolo Moreno i Sebastià Ribot.

El més lamentable d'aquest partit va esser la greu lesió sofrida per Toni Estrany, amb esquinçe de turnell, el

qual desgraciadament estirà apartat de l'equip moltes de setmanes.

Una baixa molt important per disputar la lliguilla d'ascens a segona regional.

Li desitjam una ràpida recuperació al brau jugador del MONTAURA.

Gran festa a l'arribada dels jugadors a la plaça de l'Ajuntament organitzada per un home que segons diu no havia sofert tant mai esperant el resultat del partit, ell es va quedar aquí per organitzar festa als CAMPIONS: Biel Pocoví (El Batle). Va haver-hi Xampany, moltes enhorabones i moltes cares alegres, ja que amb la història del MONTAURA és un fet que s'ha produït molt poques vegades.

VA SEGUIR LA FESTA el dissabte després amb ball a la plaça de l'Ajuntament, amb entrega de medalles a tots els jugadors i diversos seguidors, així com l'entrega als jugadors més esportistes i goletjadors: Carlos Garcia i Pep Moranta, respectivament.

A Continuació datallarem els partits jugats a la lligueta en la qual no vàrem dur gens de sort.

Els equips classificats per jugar la citada lligueta foren:

MONTAURA, SANTA MARIA, VALLDEMOSSA I FERRIOLENSE de l'altre grup de 3a Regional. El primer partit va esser:

FERRIOLENSE - 3 MONTAURA - 0

Un partit per oblidar el jugat a Son Ferriol, en el qual, la mala sort, i l'arbitre varen influir per perdre amb aquest marcador tan abultat.

Foren expulsats Guillem Amer i Francisco Arreza per protestar, i

lesionat molt fort el jugador i goleador Pep Moranta, que per a ell s'ha acabat la temporada.

SANTA MARIA - 0 MONTAURA - 0

Segon partit de la lligueta i primer punt aconseguit davant el nostre gran rival. Un partit molt igualat, on el més important va ésser la gran esportivitat en què se va jugar aquest partit.

El millor: Tot l'equip per la seva entrega.

MONTAURA - 0 VALLDEMOSSA - 1

Dia del Club, amb una gran entrada i espectació. Primer partit perdut dins Mancor des de que es va formar el Club una altra vegada l'any passat.

El Montaura va posar el Futbol i el Valldemossa el gol. A pesar d'això no volem posar excuses ja que el nostre està atravesant un mal moment.

Desengany gros el qui se'n va dur l'afició, que veié que en tres partits no hem pogut fer cap gol.

MONTAURA - 0 FERRIOLENSE - 2

Segon partit consecutiu que perdem dins Mancor amb una altre partit similar al dia del Valldemossa. No poguerem marcar cap gol i sense els gols no es poden guanyar partits. De cada vegada és més difícil l'ascens a Segona Regional.

MONTAURA - 0 SANTA MARIA - 0

Tercer partit dins Mancor i davant el Santa Maria només vàrem poder empatar a 0 gols. Va ésser un partit jugat amb molta esportivitat, una de les coses que han estat més positives en els partits jugats amb el Santa Maria.

VALLDEMOSSA - 1 MONTAURA - 0

Darrer partit jugat a Valldemossa, sense cap interès per part de l'aficionat mancorí, el qual pràcticament no es va desplaçar a Valldemossa. El partit que hem tengut menys seguidors ja que era un partit de tràmit, i sense dubte ha estat el millor que hem jugat aquesta lligueta. Mos marcaren quan faltaven 10 minuts i de penalty.

El millor: Els dotze jugadors que anaren a Valldemossa i deixaren el Club amb el respecta que es mareix. Menció especial a Tolo Martorell, que per falta de jugadors es va haver de vestir i es va entregar amb totes les seves forces.

Amb aquest partit hem acabat la temporada i amb un mal sabor de boca ja que en 6 partits no hem estat capaços de marcar cap gol i per lo tant hem fet darrers a la lligueta.

La única explicació que es pot donar és que hem tinguut temporada molt llarga, amb una pretemporada on jugarem 12 partits i que des del mes de Juliol estam jugant cada diumenge. Per nosaltres això es l'explicació del final de lliga tan xarec que han fet els nostres jugadors.

Només demanam tranquil·litat tant als jugadors i afició, ara venen les vacances i no dubtam que la temporada qui ve el Montaura tornara començar amb ganes i amb aquesta força que va començar aquesta lliga.

FORÇA MONTAURA 89-90.

Després del resum final de temporada del C.D. MONTAURA passarem a detallar les activitats esportives que s'han duit a terme a les festes patronals de Sant Joan 89.

TORNEIG DE FUTBITO

Participaren els equips de: MONTAURA F. C. i TURIXANT.

Va guanyar el torneig l'equip de TURIXANT, que per qualche cosa són més joves i corren més que els altres, després de guanyar els dos partits disputats. En segon lloc queda els Veterans i en darrer lloc el MONTAURA.

Per acabar donarem els resultats dels partits disputats per les festes de Sant Joan:

Basket femení: Basket Jovent - 64
San Jose B - 31

Basket masculí: Montaura - 50
Cartonatges Mallorca - 58

Els mancorins feren un gran partit davant el Cartonatges Mallorca un equip molt experimentat i que juga en competició, el qual només va poder guanyar de 8 punts.

BASQUET

Amb aquest número de la revista volem comunicar als aficionats de Mancor que és molt possible que en breus dates tinguem un equip de Basket Senior, que participará en Lliga Regional. L'equip basquet MONTAURA estarà dirigit per Bm. Garcia Bonafe, fill del Metge D. Angel Garcia, i els components de l'equip son: Jaume Grau, Toni Gual, Biel Martorell, Jaume Morro, Tolo Morro, Vicens Canals, Llorenç Morro, Bernat Alba, Bm. Llabrés, Joan M. Martorell i Victor Estrany. Estan esperant el fitxatge d'un estranger TOLO MORROVIC, yugoslau que diuen que ha jugat amb la NBA de l'escola Industrial.

Desitjam que aquest nou equip tenguí una gran acollida per part de tots els mancorins, i que tinguin molt d'èxit amb la seva primera competició oficial. Per acabar volem fer una menció especial a una persona que s'ha bolcat perquè hi hagués basket a Mancor de la Vall: Bartomeu Garcia, Manager i entrenador, per la seva col·laboració desinteressada. Moltes Gràcies.

DUES NOTICIES D'ULTIMA HORA REFERENT AL C.D. MONTAURA:

La primera noticia alegre es que a darrera hora la Federació nos ha comunicat l'ascens a 2a Regional. Sens dubte una gran alegria per tots els seguidors i equip, ja que la temporada 89-90 tendrem l'oportunitat de enfrontar-nos a equips com: SALLISTA, CONSELL, SANTA EUGENI, VALLDEMOSSA, SANTA MARIA, FERRIOLENSE, S'HORTA, ETZ.

La segona notícia trista és la greu lesió que ha tingut l'entrenador del MONTAURA Amateur, RAFAEL GONZALEZ MIR, el qual segurament haurà de passar pel quirófano per operar-lo del genoll. Li desitjam una ràpida recuperació i que pugui començar la lliga pròxima amb nosaltres. ANIM RAFEL.

ELS ALEVINS DEL MONTAURA CAMPIONS DE LA COPA PRESIDENT.

La bona temporada que ens han ofert els alevins del MONTAURA, s'ha vist coronada amb la conquesta de la Copa President. El bon futbol que han practicat aquests al.lots, els permeté a aquest torneig superar, encara que fos per golaveraiq, al C.D. SAN FERNANDO, que semblava imbatible. Aquests foren els resultats del dit torneig:

Son Sardina	2	Montaura	5
Montaura	5	San Fernando	2
R. Calvo	2	Montaura	5
Montaura	3	Son Sardina	1
San Fernando	2	Montaura	1
Montaura	6	R. Calvo	0

Joan Martorell Vallori.

ELS MILLORS DE LA TEMPORADA

L'excel·lent temporada del C.E. Montaura ha estat fruit de la dedicació de tots els jugadors i entrenadors. Però alguns es destacaren especialment, per això foren guardonats a la festa que se'ls dedicà el dia 6 de Maig. Mereixen premi Carles Garcia per la seva esportivitat (¡¡Cap tarja ni groga ni vermella!!) i Josep Mª Moranta com a màxim golejador amb 19 gols, pel que respecta al primer equip. Dels alevins reberen trofeus Sebastià Nicolau per la seva regularitat i Joan M. Chomón màxim realitzador amb 16 gols. Rebin la nostra enhorabona.

PER LLEPAR-SE ELS DITS

ENSALADA DE FETGE DE POLLASTRE I ESPINACS AMB AMANIMENT FRANCÈS.

Ingredients per a quatre persones:

- Un manat d'espínacs ben frescs.
- 125 grams de xulla de sa ventresca.
- 4 fetges de pollastre.
- Oli d'Oliva.
- Pebrebò.

Per fer l'amaniment francès: Oli d'oliva, vinagre, mostassa, all, mel, sal i pebrebò.

Preparació:

Posar els espínacs en remull i mentres tant preparam l'amaniment francès:

Posar 175 m. d'oli d'oliva, 4 cullerades soperes de vinagre, una cullerada sopera de mostassa, un all picat una culleradeta de mel, afeint sal i pebrebò al gust. Remoure fortament. Deixar-lo reposar i quan sigui necessari, torna remoure'l abans d'emprar-lo.

Es tallen els tanys dels espínacs. Es renten i sequen les fulles procurant llevgar la terra.

Es tallen les fulles a tires.

Tot es col·loca en una escudella per a ensalades.

Després es fa a trossos la xulla de sa ventresca a tires, com més petites millor. Es posen en una pella, es frageixen fins que estiguin daurades. Després es posa damunt els espínacs. S'encalenteix oli dins la pella i es fregeixen els fetges per espai de tres o quatre minuts. També es tallen en fines tires i s'escampen per damunt els espínacs.

En el moment de servir-ho amb l'amaniment preparat. Procurar no fer-ho abans, així evitarem que els espínacs es mustin, degut al vinagre.

MEDALLONS DE SOLOMILLOS AMB TAPERES

Ingredients per a quatre persones:

- Dos solomillos de porc un poc grossos.
- 100 grs. de tàperes.
- Tres cebes grosses.
- Quatre pastenagues.
- Ametles torrades.
- Dos alls.
- Sal i pebrebò al gust.
- Una copeta de conyac o vi ranci.
- Un litre de fumet (brou) de carn.
- Farina.

Preparació:

Tallar en rotlanes no molt fines el solomillo, arrebossar-lo amb farina, posant-hi sal i pebrebò.

Pelar i tallar les cebe si les pastenagues per separat, el més fi possible.

Dins d'una greixonera, posar oli i fregir la ceba, a foc mig.

En començar a daurar-se afegir-hi la pastanaga i s'ofega en molt poc temps. Es retira la greixonera del foc.

Ara fregirem els medallons de solomillo, posant abans una pella amb oli al foc. Les fregirem per ambdós costats uns pocs minuts i els col·locarem damunt el sofrit de ceba.

Cobrirem amb brou de carn i ho courem al foc lent per espai de 20 minuts.

Mentres preparam una esmicolada d'ametles, dos alls, i el conyac, quan manquin cinc minuts ho afegirem a la greixonera.

En un darrer moment repartirem les tàperes damunt l'aiguat i apagarem el foc.

Es pot acompanyar amb patatilla.

CALAMARS EN SALSA AMB PANSES I PINYONS.

Ingredients per a quatre persones:

- Un quilo de calamars mitjancers.
- Un dl. d'oli.
- 50 gr. de panses.
- 30 gr. de pinyons.
- 4 alls.
- Dos blancs de porro.
- Una pastanaga.
- Prop d'un quilo de tomàtiques.
- Llorer.
- Brou de peix.
- Dues copes de conyac.
- Una cullerada de farina.

Per acompanyar, arròs blanc.

Preparació:

Netejar els calamars, tallar els porros, la pastanaga i les tomàtiques. Posar aigua al foc i fer bullir l'arròs.

Dins d'una cacerola, posar oli i fregir els calamars a foc lent. Quan estiguin daruats al gust, flamejar-los amb el conyac i assaonar-los. Posar-hi la pastanaga, els porros i els alls, ofegar dins que els porros siguin transparents.

Posar-hi després les tomàtiques i continuar ofegant fins que estigui formada la salsa.

Mullarem amb almanco mig litre de brou de peix, hi afegirem panses i pinyons i acabarà de coure a foc lent per espai de 10 a 15 minuts més.

No ens hem d'oblidar de l'arròs, el passarem amb abundància d'aigua per llevar-li l'almidó.

Domingo Llull.

Imatges d'ahir

Des del primer Homenatge a la Vellesa que es féu a Mancor el dia de Sant Joan de 1956, ha constituït un dels actes més entrenyables i amotius de les festes patronals. Per que tots duim dins el cor el sentiment de gratitud envers els els nostres majors quan aquests ja han donat tot el que podien donar i es troben, per llei de vida, en la necessitat de què els seus successors els retornin una petita part de l'estimació i protecció que en prodigalitat rebérem. La fotografia que avui presentam, correspon el IV Homenatge que es celebrà el dia del nostre patró de l'any 1968. Dels homenatjats sols en resta el record del qui els estimàrem, perquè tots han traspassat el món dels vius. També ha passat el temps pel floret de jovenetes que els acompanyaven, i la majoria ja tenen la seva fillada que pot ésser que angany ja acompanyin qualque padrí.